

ITOPHPHE'I MARE'I SUUME

LOSAANCHI KITAABA

Baxxanchi Sooro

Diiizaaynachchi:

* Siisaayi Taagassa

2011 H.D

Hosaanaa

Itophphe'i Federaalaam Demokirase'aam Irippabiliiqqi Losa'n Ministeera

KITAABINA ISSAMCHI HASISOO AMAJJI EGE’LO’OO

Ka kitaaba lobakat losaan awwaaxxitam bikkina Ege’lo’nne amadimmi hasisookko. Awwanoo tommi tako’uw-wi kitaabom ege’lo’neege’lo’nne amadaka’a hinkide awwaaxximma xanakkamda’e sawwite uwwoohane.

- ◆ Kitaaphphi sheefana qoxxaal woraqatinne te’im laastiikinne sheefanimma.
- ◆ Kitaabooma aashi afoo beebeyyonne egerakka’a disimma.
- ◆ Kitaabooma xuraam anginne amajjaa idduwwam fooqaachcha urimma.
- ◆ Kitaaphphi sheefanam ihukko idduwwanne hasisoo bee misil kiisimmaa kitaabbimmaa urimma.
- ◆ Kitaaphphi ido annannaato (qanannaato usheexxakkam beyyo) qoxxaalli woraqata awwaaxximminne, afakko beyyo tiirimma bagaan idduwwa qinximmi hasisooyyo.
- ◆ Kitaaphphi woriinse mat idom ihukko misila gosimmi hasisooyyo.
- ◆ Kitaabi gosamuta’nem dabarakka’a amadiisimma.
- ◆ Kitaaba, kekkes woronne issakku’uuyya qinx-qinxoo bee’isa egerimma.
- ◆ Kitaaba mulli maninna aggiisakko’lasm danaamisa amadoo’isa kurimma.
- ◆ Kitaabooma egerakka fooqaai’mma idduwi dereerantam beeisa ege’lo’inne amadimma.

FISSIIXXA

Usheexxat Mato

Hagayye Higinsummisa ----- 2

Usheexxat Lamo

Annanni annanni Luwwi Keenaancho ----- 11

Usheexxat Saso

Ni Heechqaanqa ----- 23

Usheexxat Sooro

Uullanee Beyyi Summuwwaa ----- 38

Usheexxat Onto

I Kobi’looma. ----- 45

Useexxat Loho

Sa’aat Mee’o? ----- 54

Usheexxat Lamara

Ichchi Doo’lo’o ----- 64

Usheexxat Sadeento

Qar Kollo annanni issimma. ----- 75

Usheexxat Honso

Tirafiqqi Seera ----- 81

Usheexxat Tommo

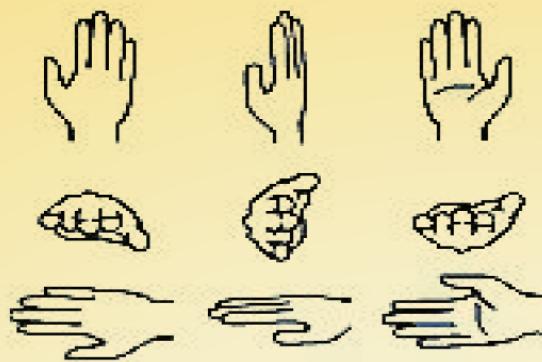
Ege’lo’o ----- 88

Usheexxat Tommo Mato

Luwwi Baxamcha ----- 94

Usheexxat Tommo Lammo

Gaga La’isimma ----- 102

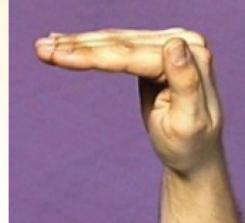
SHOOTO’AMMI ANGI QOOCCUWWA

Qubbukki 2 xigo

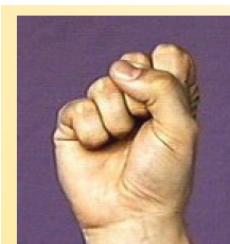
Qinxuk Sh

Qinxuk Sh

Qubbukki 5

Fooccam anga

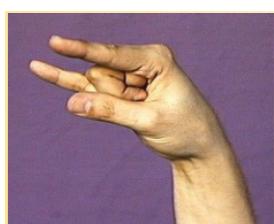
Kolli Kululleesa

Kolli Kululleesa

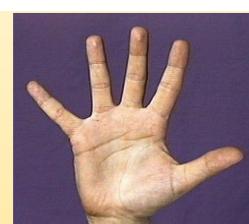
Z Qoocca

Buudo

Daaphphaaanch
maxxaara

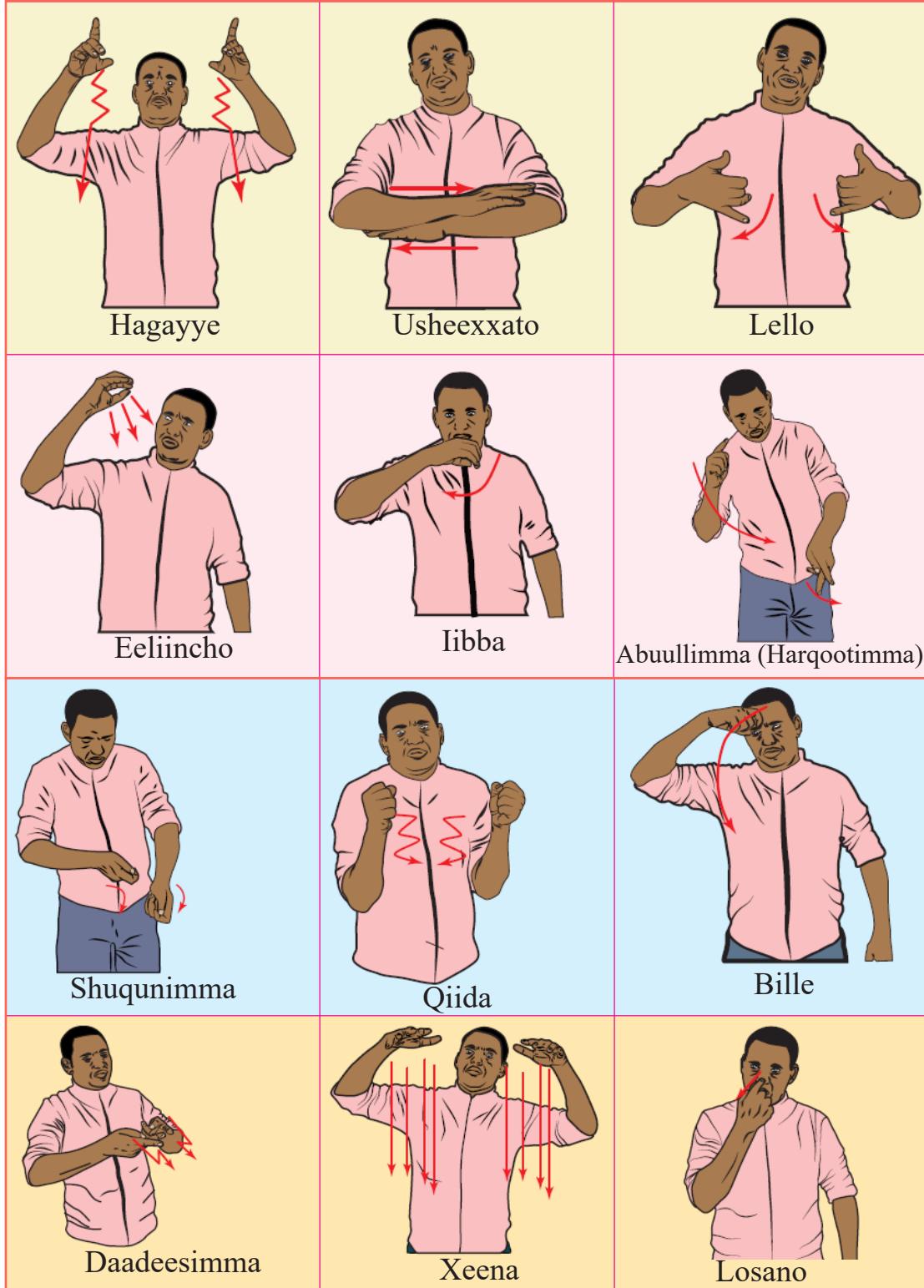

USHEEXXAT MATO

HAGAYYE HIGINSUMMISA

HAGAYYE + HIGISIMMI + NIIKKI
= HAGAYYE HIGINSUMMISA

LOSA’N BAXXANCHI MATO

Losixxi Mato

Moo’imminne Qanannaato

1. Awwonoo misila qoossitakka’ a moo’lakka’ a misiloomanne moo’lakkam oos maha baxamoolda’ e losisaanchina kullehe. Caakkisakkeena hasakko’ i sawwite caakkishshina hasisoo mare’ e laqqakkam bee’ an ihulas losisaanchi hara’ mato xa’ mehe.
2. Ki’nuwwik hagayyi higishshi hinka’ i misilinne hincit yooda’ e mashka’ a bakkiisakka’ a losisaanchina kullehe.

MIIS I L I

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

Losaan, “Hagayye higisummisa” losisaanchi qananaa’aku’uuya sawwit aalakku’uuyyim, bakkinnem mare’i suume awwaaxxakkamisa qoossitakka’a moo’lehe.

HAGAYYE HIGISUMMISA

Hagayye hinkid higinsumda’e xa’makko’are qarxi beshshuwvi hundim ki’lu’uuya aganna kuttamaare lobakata liiransam hee’ukko.

Deetaamii Abbo’oo hagayye higisamukkok lalleewwa allaachchinnette hee’ukko. La’l allaachchannem annanni lello lellamukkuya ixxuwvi gaga cababaa’lam hee’lo’o. Diinat hurbaata itoobee’isa egettu’uuya at-tooxxi li’inina issito’i yakite suume wonshita’ a woccum hee’lo’o. Liiro’o injeeraa sarimma losso’ookko.

Faxuma odim buskuuta sarimma losso’ookko. Yooseefee Haanna’aa hagayye higisamukkok muuziqli muutaa Inglizisaa losso’uuya hee’ukko. Yooseef gitaraa (diitta) lelloo’isa moo’issukkaare hundim lobakata maala’linaammo. Haanna’am pihaano’o danaamisa lellimma xanto’ookko. Saamu’eel hagayye higissukkok dadda’l minenne (suuqanne) annina daddarakkamisa hara’mukkuuyyatte hee’ukko.

Niqarxi woraadduwwi kibbamii Larorii waatto’ok haxuulliinsette. Eebik-kina hagayye higisso’ok harqootiminne, korchimminne, shuqunimminnee mk. anno’o hara’mitu’uuya hee’lo’o. Niqarxi woronne hundiinse hoffi beetichchi Ergan hagayye higisukkisa aganna kurukkis suume won-shaatette hee’ukko. Ka lasage misila ki’isaanchi iheena hasoo bikkina hagayye higisukkisa misila ki’isimma losixxukkuuyyi ihubikkina misila ki’isu keeno bolxisinne moo’isukko.

I kor afaa summa weeshakko’are lobakata tuurummo. Mashka’oom-im an hagayye higisummok Fiitaaminnee Xummisinne maqire xulbe’e lellinummuuyyaa ni hegeegonne siidamo delbi woronne waachchinum-muuyyatte hee’ukko. I qarxi beshshuwina ku’leena xanoom luwwi

mahim hee’ukko. Kob’lishshina maaxamummuuyya delbi woronne waachchinummuyyat hee’ukko. I’isa lelli xale’inne higisso’i beshshuw-wim hee’llo’o. Ni summi hundikim weeshamukkaare losaa’n illagenne filleena tuullaa qubbinaa hee’nummo. Losisaanchi sogitano uwakka’a lasonne kalasagina mulli keeniinse siindummi danaam losano aa’naa waaroo hagayye aalo’isa higinseena losaa’n illagenne sagara aangoom-misa issaakkko.

Anim mixoommok hagayyi qaqqiso afaa sagara wonshaqqumta’nette. Ka aagummi sagara wonsheena lobakata gaaggabummi bikkina kabadinnem qoodo’o fissaqqoomulla.

Awwonoo xa’michchuwwa qanannaaxxi woronne lossakko’aannika mare’uwwi suume lossakkona gudaakkohan ihubikkina qarxi woronne mare’i suum awwaaxxitakka’a dabachcha uwwehe.

1. Qanannaaxxi woriinse ki’nuwwina tashaa’oo mat xuunsammi woca qarxi beshshuwwina qananaa’lehe.
2. Agannooma gundissakka’a ki’nuwwi gaqqi sawwixxisanne kullehe.
3. Agannooma onti xuunsammi wociinse lophphoo bee’aanninne gun-dissakka’a caakkissehe.
4. Ki’nuwwi aganna higisoo manchi ikkakkota’n waaroo hagayye hinkid higisakkamda’e qarxi beshshuwwina caakkissehe.
5. Aganna ku’laanchoom hincaa’ukki beshshuwwi woriinse hagayyooma e’laanchisinne hinki losaanchi higisuda’e mashka’innem caak-kissehe.

Losixxi Lamo

ATOORACHCHA

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo xa’michchuwwa gaalchinne atoorattakka’a lasonne gaalchi iittamukki finto’i sawwite beshshuwwina hincaa’lehe.

1. Aganna kurukki losaanchi hagayye higisukkis hinkidette hee’ukko?
2. Aganna kurukki losaanchi qarxi beshshuwwina aganna macceesisa la sonne hagayye higishshanne macceesamu luwwi maruchcho?
3. Aganna kurukki losaanchi qarxi beshshuwwiinse losukki losaan maruchcho?
4. Losisaanchi aganna kurukki beetonne massakko’i murat maruchcho?
5. Waaroo hagayye e’laanchisa higiseena xanoo’isa aganna kurukki losaanchina sogitano uwwaakko.

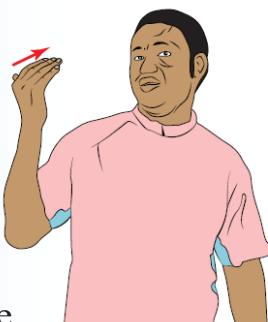
Losixxi Saso

Awwonoo sagalluwwi mare’i suume bikkita’ a yoo keeno. Ka mare’uw-wina waameet mare’uwwi ihookkoka losisaanchina moo’issehe.

1. Hagayye
2. Danaamo
3. Tuurimma
4. Baddimma
5. Losaanco

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losa’n baxxamchi matonnee lamonnee lossakko’i mare’i suume ki’nuw-wi gaqqi sawwite caakkisakkeena awwaaxximma xa’michchi hundinam dabachcha uwvitakkamoki suu’m mare’innet ihukkisa sawwillehe.

Higu
ammane

Qeeraa’l
amma’n
illage

Losixxi Mato

Hagayye higissakko'isa qarxi beshshuwwina caakkissehe. Agannoom awwonoo sawwittuwwa edimmi hasisa.

A. Issitakko'i baxo _____

B. Ee baxiinse lossakko'i losano._____

Losixxi Lamo

Gaalchanne baxxantakka'a awwonoo horoor woshshanne fitammehe.

- ◆ **Gaalchi Mato:** Hagayyi agannuwwi awwaadoohane.
- ◆ **Gaalchi Lamo:** Hagayyi agannuwwi hawwodoohane.

LOSA'N BAXXANCHI SOORO

Mare'uwwi Finto'o

Hagayye

“ Hagaayyi”ka mare’i finto’o

A.	Mare’oo’m angi qoocca	K
B.	Mare’oo’m baxamoo beyyo	Ni illagenne ihaa
C.	Mare’oo’m angi oobbi duuha’a	Bii’l kollo
Ch.	Mare’oo’m mikmikaat	Wiliqixa
D.	Mare’oominne maqire maroo illi caakkishshaa orachchi mikmikaatoo	illikollo deemmaa

Losixxi Mato

Hanaan uwjamukki kobi’lishshinne ka usheexxatonne awwaaxxinoomi mare’uumiinse sas won won mare’uwwa doo’litakka’ a awwonoo keeno qarxi beshshuwwina caakkissehe.

- A. mare’i suu’m angi qoocca
- B. Mare’oom usheexxoo beyyo
- C. Mare’oo’m angi oobbi duuha’a
- Ch. Mare’oo’m mikmikaato
- D. Mare’oominne maqire mattam illi caakkishshaa orachchi mikmikaattoo.

Losixxi Lamo

Losisaanchi “A” lokkaaganne yoo mare’uwwa moo’isakkamaare qoositakka’ a moo’imminne “B” lokkaaganne shiinnaatoo caakkishsha amadukki maxxaa’l fidalcho moo’issehe

A

- 1 Bille
- 2 Xeena
- 3 Iibba
- 4 Qiida
- 5 Dirisa

B

A	Angi qoocci afare daba’laakko? H ette.
B	Angi qoocci xig ontotte
C	Baxamookkok miinennette
Ch	Mikmikaatoom makki kollii qeddi kollonnette
D	Angi oobbi qar gaal-gaalannette.

USHEEXXAT LAMO

ANNANNI ANNANNI LUWWA
KEENAANCHO

KEENIMMA

LOSA’N BAXXANCHI MATO

Losixxi Mato

MOO’IMMI QANANNAATO

1. Awwonoo misila qoossitakko’uuyya moo’lakka’ a misilanne moo’lakkam keenaxxi muuxxi woriinse laqqakkam keenaxxi mu’ut-tuwwaa uwvitam awwaadoo losisaanchina kullehe. Kuttakeena hassakko’i sawwite caakkishshina hasisoo mare’e laqqakkam bee’an ihulase losisaanchiinse harammato xa’meh.
2. Misilanne moo’lakkam keenaxxi mu’uttuwwiinse mee’ooma aw-waaxxitakka’ a laqqakkamo?
3. Keenatinne maqire amaxxamukee’nekka mare’uwwa losisaanchina moo’issehe.

Losa’n Baxxanchi Lamo

Losisaanchi “keenaanchi muuta” yoo qanannaato qananaa’lakku’uuyya sawwite caakkishshina issitam yakixxi midaadinne mare’e awwaaxxitamisa qoossitakka’a moo’lehe.

KEENAXXI MU’UTTUWWA

Hundem luchchim gaqqan ihaakkoo keenaanchuwii qaxooma caakkisaan yoohane. Mat luwwina qaxooma keenaanchi hundem luwwik-kam qaxooma keeneena xanooyyo. Mat luwwa hanqo’i keenaanchinne keenakko’ibeelas mishoom huushammat ihookko.

Hanqo’i qaxoo’m keenaancho awwaaxxinumbeelasel keenaanchoom caakkoooyyo. Kobi’lishshina I uullichchi mat kiilogiraama te’im an lam-iyi meetira guuroommo yamamooyyo. Uullichcha keenneena meetira awwaxxinoommo. Mishaamooma xiginne amaxansinaa hoffe’u kollo saantiimeetirinne hicca’noomo. Kb. I uullichchina mat meetira; mat meetiraa lamiyyi saantiimeetiraa; mat meetiraa kollo mk. yinummuyya woncoommo. Meetir, qee’looma keenimmina awwaadookko. Qee’loom, mat kum meetirii

hanaan ihulase Kilomeetirinne awwaaxxinoommo.

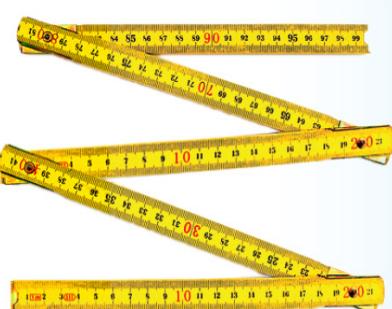
Mashka’oomim mat kum meetir mat kiilomeetirinne gudaancho.

Eebikkina ni miniinse losa’n min
afeebe’e yoo hiixe’oom

onti kum meetir ihulas onti kiilo meetira
yinaa

woncoommo. Ni guurato keenneena
keenaancho

awwaaxxinoommo. Mishaame kiilogi-
raaminne woncoommo.

MISIL 3

Misil 4

Hanqo’i meeti’lisam, mat luchchika guurato gi-raaminne wocimmi xansiisookko. Mat kum giraam mat kiilo giraama. Neese hinkaa’na kee’minoom-da’e keenaanchinne keenna lasage tommoo onti kiilograama guuroommo; lamiyyi kiiloogiraama mk. yinaa woncoommo

MISIL 5

Dunamoo luwwa keenimmina liitira awwaaxxinoommo. Mishoomame liitirinne wocommmo. Mat kum li-itirii hanane ihulase gaaloona yamamookko. Mat kum liitirii mat gudaancho. Iibbi qaxoom keenimmina termoo meetira awwaaxxinoommo. Mishooma caakkin-soommok digirii faaraniyit te’im saantigireedinette; kb. Mat beero’i iibbi qaxoom sad digirii faaranaayit te’im sad digrii santigireeda; sadee lam santii gireedaa mk. yinaa woncoommo.

Losixxi Mato

Qanannaaxxisinne awwonoo xa’michchuwwa daballehe. Hundem xa’michchikim dabachchi daba’lookkok mare’i suuminne ihukkisa tiille-he.

1. Qanannaaxxi woronne qanxaa’akko’i keenaxxi muuxxi hagalluw-waa keenaxxi caakkishshaa kullehe.
2. Ni guurato keennoommok mahinne?
3. Ni uullichcha keennaancho keenumta’n hanqo’i misha siideena xannoom bee’ek mahina?
4. Qanannaaxxi woronne moo’anto’i keenaxxi muuxxi hagariinse mulleka laqqakkam luwwi yoolase qarxi beshshuwwina kullehe.
5. Keenaxxi awwaado caakkissehe.

Losixxi Lamo

Losaan, gaassitakka’ a awwonoo sagalluwwa bikkamoo mare’ i suummu-wwa losisaanchi moo’ isakkamoka onsimminne awwonnehe. Eelasage keenaxxi muuxxi mare’ uwwa, qaxooma caakkisoo mare’ uwwinne shiin-naatissehe.

	Keenaxxi mu’uttuwwa		Qaxooma caakkisaano
1	Meetira	A	Kiiloogiraama
2	keenaancho	B	Santii gireeda
3	Liitira	C	Meetira
4	Termoomeetira	D	Leetira

Losixxi Mato

Qanannaaxxisinne awwonoo xa’ michchuwwa daballehe. Hundem xa’ michchikim dabachchi daba’ lookkok mare’ i suuminne ihukkisa tiille-he.

- 1 Qanannaaxxi woronne qanxaa’akko’ i keeenaxxi muuxxi hagalluw-waa keenaxxi caakkishshaa kullehe.
- 2 Ni guurato keennoommok mahinne?
- 3 Ni uullichcha keennaancho keennumta’ n hanqo’ i misha siideena xannoom bee’ek mahina?
- 4 Qanannaaxxi woronne moo’ anto’ i keenaxxi muuxxi hagariinse mulleka laqqakkam luwwi yoolase qarxi beshshuwwina kullehe.
- 5 Keenaxxi awwaado caakkissehe.

Losixxi Lamo

Losaan, gaassitakka’ a awwonoo sagalluwwa bikkamoo mare’ i suummu-wwa losisaanchi moo’ isakkamoka onsimminne awwonnehe. Eelasage keenaxxi muuxxi mare’ uwwa, qaxooma caakkisoo mare’ uwwinne shiin-naatissehe.

	Keenaxxi mu’uttuwwa		Qaxooma caakkisaano
1	Meetira	A	Kiiloogiraama
2	keenaancho	B	Santii gireeda
3	Liitira	C	Meetira
4	Termoomeetira	Ch	Leetira

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losixxi Mato

XUUNSAMMI WOC BAXIMMA

Misila moo’lakkam lamem Oos Lonso’oo Annuullooyamamtamo. Ixx-wwi sawwite dabasaqamcha qananaa’lakeena gaassitakka’ a misila moo’lakku’uuyya ixxuwwi uullichchaa guuratoo akeekamsitakkuu soorii shiqoo matr’uwwa amadoo ontixunsamwoca baxxehe.

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

Lonso’o Annuulli

MISIL 6

Kaba odim losisaanchi, Lonso’okaa Annuullikaa sawwite uw-waqamchi mare’i suuminne qananaa’akku’uuyya moo’lehe.

Lonso’o: Anuullo, ki uullichchaa guuratoo keenantaa laqqoo?

Annuulli: Eeyya, amman ammanenne Iyanni maqirem ni olla’anne yoo qaraa’l mine marumuuyya keenamoommo.

Lonso’o: Qaraa’l minee! Uullichchaa guuratoo keenamakkamoki qaraa’l minennenihe?

Annuulli: uullichchaa guuratoo hannonnem keenanchi xanamookko ihukkaarem lobakat qaraa’l minneewwi doollab meet-irii keenaanchi yoobikkina qaraa’l minneewwanne yoo keenaanchuwwi amma’nisoo e’laanchi ihubikkina Iyanni qaraa’l minneewwanne awwaaxximma doo’lookko.

- Lonso’o: an ihukkaarem uullichcha keenamoommok eddechcha
gobbam iyyummi meetirinnette. Guurato keensiixxommok
odim gooqqi shiinenne onti saantima miqumuuyyatte.
- Annuuli: ki uullichchi mee’i meetirahe?
- Lonso’o: Mat meetiraa lamiyyi saantii meetiraa.
- Annuulli: Ati iinnii uullichcha qeeraa’latte yimma. Iikki mat meetiraa
tommoo onti saantii meetira guurat odim tommoo lamar
kiloogiraama.
- Lonso’o: At guuratinne iinnii lophphitootto. Iikki tommo soori kii-
lo’oo onti xibbi giraamaa.

Losixxi Mato

Awwonoo mare’i suume qarxi beshshuwvi illagenne caakkissehe..

1. Lonso’oo Annuulli mah bikkina atooratto’o?
2. Ki’nuwwim guuratoo uullichchaa keenantakkamo?

Losixxi Lamo

Losisaanchi awwonoo xa’michchuwwa mare’i suuminne qananaa’aku’uuya onsimminne moo’lakka’a losonne “Hanqa” te’im “Qophphano” yoo mare ‘e awwaaxxitakku’uuya daballehe.

1. Lonso’o Annuulliinse qeeraa’litamo.
2. Lonso’okii Annuullikii guurat guudaancho.
3. Annuulli Lonso’oonse guuratonne hoffe’ookko.
4. Lonso’o Annuulliinse kolli meetirinne lophphitamo.
5. Lonso’oo Annuulli kuurato keensiixxamookkok mat beyyonnette.

Losixxi Saso

Losisaanchi, awwonoo sagalluwwi bikkoo mare’uwwa moo’isakkamare onsimminne moo’lakka’a lasage ee mare’uwwina gereero’i mare’uwwa qarxi woronne moo’issehe.

1	kee’maalla	4	qeeraa’la
2	wica	5	lophphookko
3	haraara		

LOSA’N BAXXANCHI ONTO

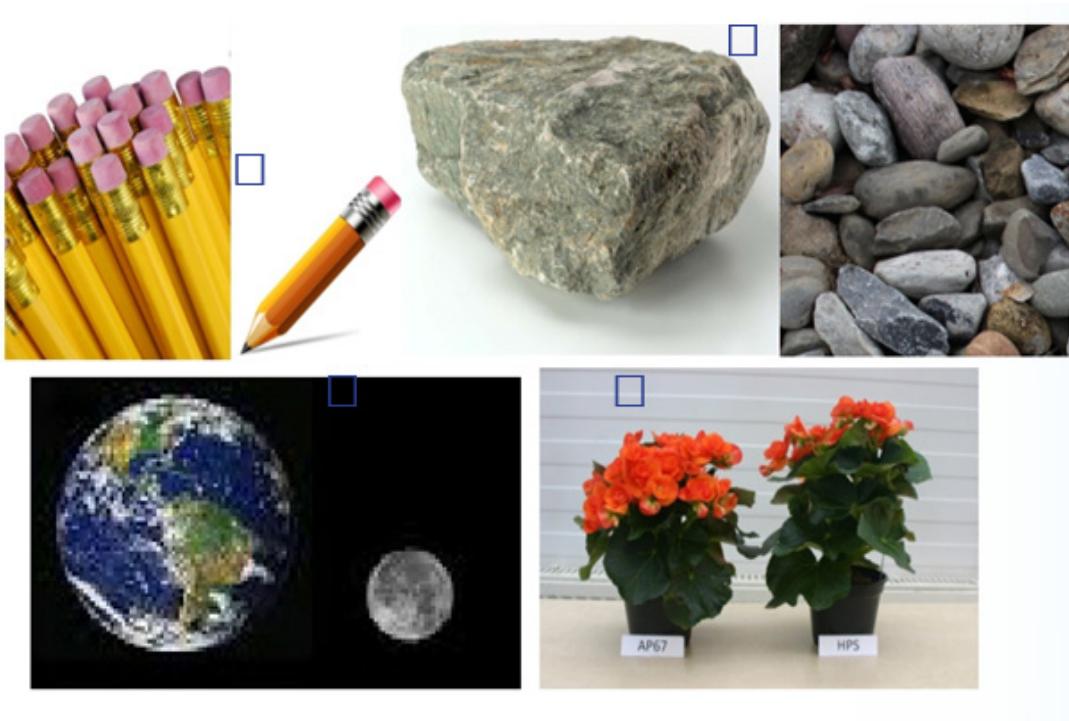
BAXINNE MOO’ISHSHI LOSANO

1. Lam lam ikkakka’ a hanaan uwjamukki kobi’lishhisinne gaqqi guuratoo uullichchaa xa’ mammehe. Eelasage ki’nuwwa atoorachchi misha losisaanchina hincaa’lehe.
2. Losisaanchi eebakko’ i meetirinnee keenanchinnee uullichchaa guuratoo keentakka’ a lasage, illagenne suuminne uwjamukki naqashinne moo’isansitakka’ a hanqooma qossehe. Naqaashoom labaqqamoo bee’ an ihulas mashka’ ooma qoossitakka’ a losisaanchina hincaa’lehe.

Losa’n Baxxanchi Loho

AKEEKANSIMMA

MISIL 8

Losixxi Mato

1. Gaassitakka’ a akekanteena xantam misilluwwa hassakka’ a matooma “A” mulleka “B” awwonookkoka “C” “Ch” mk yitakku’uuyya summa uwwehe.
2. Akeeqqamchi mare’uwwa awwaaxximminne “A” “B” yitakka’ a summa uwvitakko’ i misilluwwa akekkansitakku’uuyya qarxi beshshuwina caakkissehe.

Losixxi Lamo

Ki’nuwwi qarxi woronnee qarxii biiranee akekanteena xantam luwwa hassehe. Awwontakka’ahim akekkan’si’ minna makkoo mare’uwwa awwaaxximminne siiddakko’ i luwwa akekansitakku’uuyya lam-lam xuunsammi woca losisaanchina woccehe.

(Kb: ni qarxi fu le’i ni qarxi xufiinse xuqqookko, Ni baxxanchi xufi ni baxxanchi fule’iinse haraarookko.)

LOSA’N BAXXANCHI LAMARA

MARE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ikkakka’ a ka usheexxat woronne lossakko’ aanni-inse illi mare’uwwa finteh.

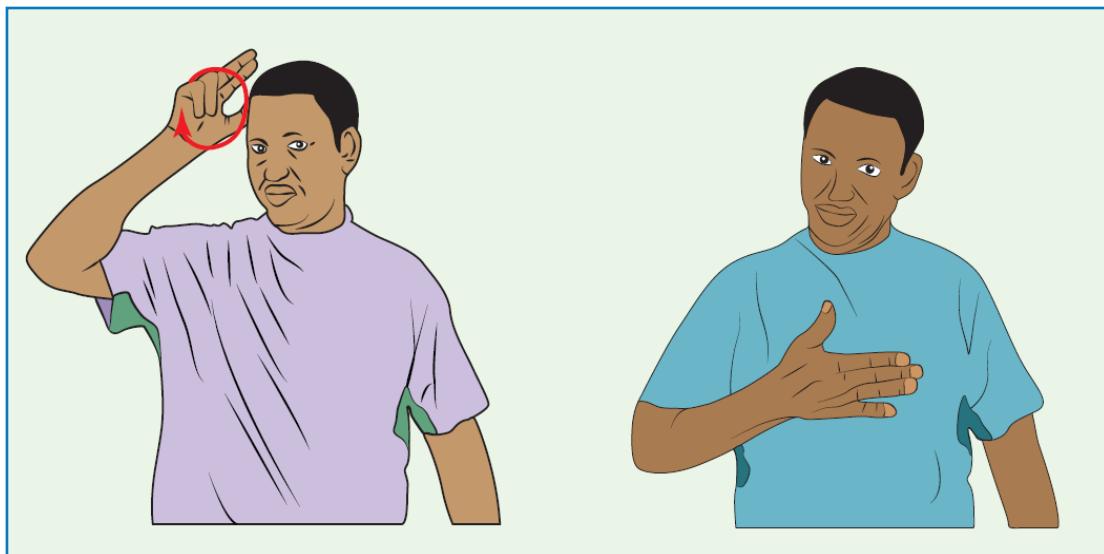
KEENATO

“keenaxxi” mare’e finto’o

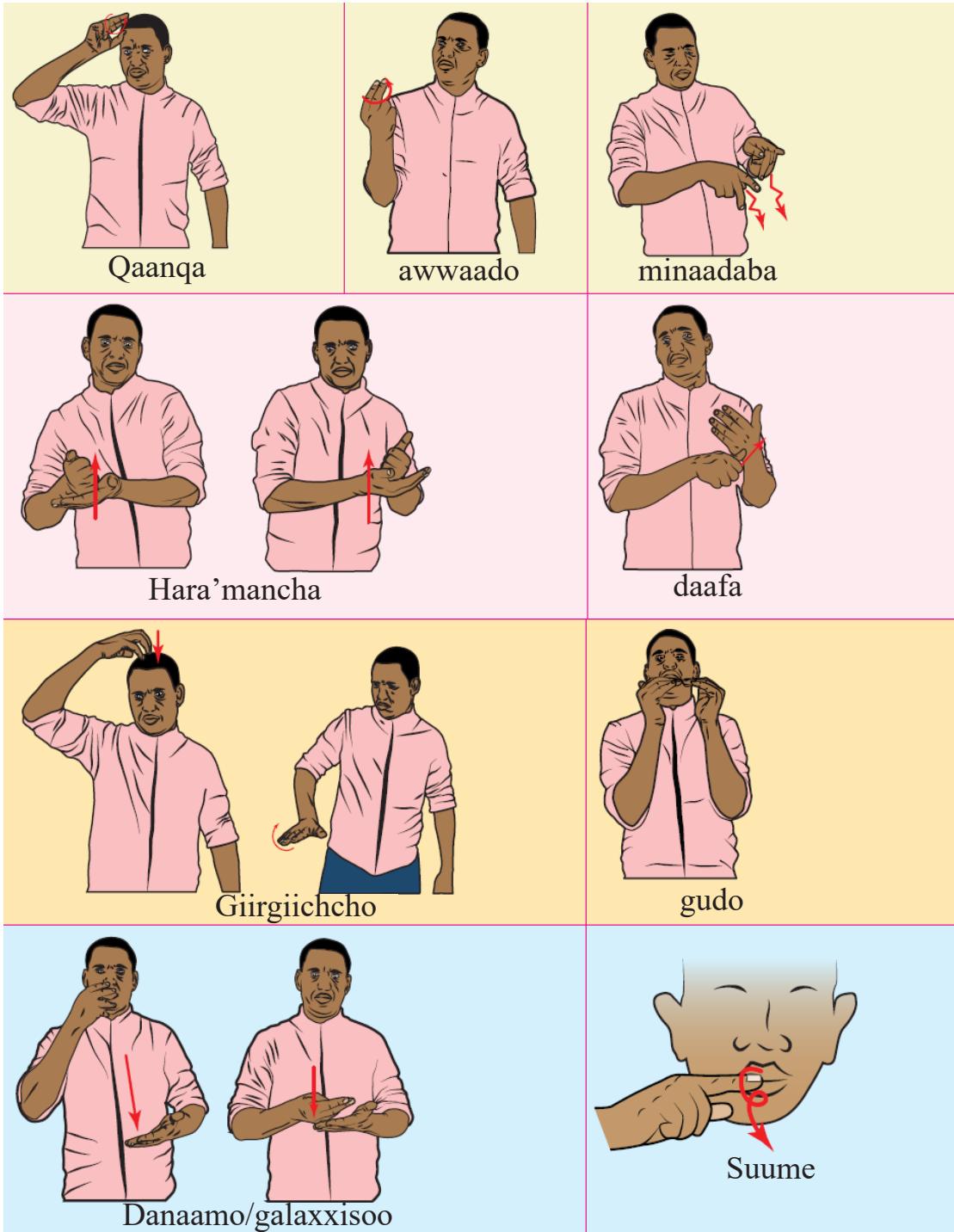
A. Mare’oo’m angi qoocci	A
B. Mare’oom baxamoo beyyo	ni biqaannonne illagenne
C. mare’oo’m angi oobbi duuha’ a	bii’l kollonne
Ch. Mare’oo’m angi oobbi kolli	queddii-makkii woro’l kollonne
E. Mare’oominne maqire mattam illi caakkishshaa orachchi mikmik-kaatoo	iiimakkoo cekkinnee xishshak-ka’ a moo’iminne .

USHEEXXAT SASO

NI HEECHQAANQA

Qaanqa + Niikki = Ni heechqaanqa

Losa’n Baxxanchi Mato

MOO’IMMI QANANNAATO

Losixxi Mato

1. Awwonoo misila qoossitakka’ a moo’lakka’ a misiloomanne moo’lakkam heechqaanqa moo’isoo luwwi woriinse laqqakkam qaanqa moo’isoo luwwa hinkanni giichcho caakkisoohanda’ e qarxi besh-huwwina caakkissehe. Caakkisakkeena hassakko’ i sawwite caakkishshina hasisoo mare’ e laqqakkam bee’ an ihulas losisaancho xa’mehe.
2. Misilanne moo’lakkam heechqaanqa caakkisoo keeniinse ki’nuwwika te’im ki’nuwwi hegeeqqi heechqaanqa caakkisoo hinkan ihukkisa losisaanchina caakkissehe.
3. La’m misila onsimminne moo’lakka’ a ki’nuwwina caakku qax asso losisaanchina caakkissehe.

Losa’n Baxxanchi Lamo

Losisaanchi “Itophphe’i mannik bolxisoo heechqaanqa” yoo qanannaato sawwite laqneena issitam yakixxi bakkinnem mare’ooma awwaaxxakka-misam qoossitaka’ a moo’lehe.

Itophphe’i mannik bolxisoo heechqaanqa Itophphe’i manni heeruullanne maala’lakkam maalalsiisoo heechqaanqi niinayooohane.

Kamashka’ innem hiincho-hiinchonne dut bii’l uulli manni Itophphe’ e daadeesseena waattamo. Ni uullim ka daadeesaanii lobakat kaakum bii’l uulli diinate (bira) siixxitamo.

Hundim Itophphe’i giir, giichchi minaadab gaqqan ihaakkoo heechqaanqi yoohane. Ku heechqaanqi wocaqqoo suuminne, aganninne, gat luw-winne, mateeyyoo’ m heechchinne, eddechchinne , ichchi sila’inne mk caakkookko.

Annichchi annichchi giir, giichchii minaadabii gaqqan ihaakkoo heechqaanqi yoohane. Exxaahim nees Itophphe’i minaadaphphisinnem hundem giichchoo minaadabaa maqiransoo mateeyyoo’ m heechqaanqi yoohane. Ku mateeyyoo’ m heechqaanqa lobakat doollii kidhooraa nimateeyyoomina shooto’uwwa.

Kakee’n Itophphe’i minaadab hundane ihaakkoo maqi’l heechqaanqi woronne mateeyoominne xumma gariminne, iyyaqqamchi, lonsaqqa-mchi, lommanni amo’ o lonsimmi, ta’mamchi, mk niheechqaanqa kobi’lishshi issakka’ a qaddaa’immi xansiisookko.

Heechqaanqi hundim awwaaddam keenoyyo. Mat mat hegeegonne jor heechqaanqa yamtam keen yo’o. Jora yamtam heechqaanqi woronne landa ballachchim, landi losano losoobee’isa hoorimmi, umur afoo” nem landa idootina uwrimmi, lamfoor amo’i fayya’oo’ m mine awwontam-bee’isa issimmaa, fayya’oo’ m xaaxxitenne maramaa qaramoobee’isa hoorimmaa mk. qaddamookko. Kido’ne’i heechqaanquwwa mateeyyan-nem bi’isimmi hasisookko.

Danaam heechqaaqa fuu’lisimmii waaroo qaranchina higisimmi annoomat hunditaneme.

Losixxi Mato

Qanannaaxxisinne awwonoo xa’michchuwwa mare’i suume awwaaxx-imminne qarxi woronne daballehe.

1. Qanannaatiinse laqqakko’i illi sawwite baxxanchi beshshuwwina caakkissehe.
2. Itophphe’i minaadab hundina maqi’lan ihukki heechqaanquwwiinse sas kobi’lishsha qaddaa’e
3. 3 Bii’l uulli manni Itophphe’e daadeesso’uuyya ni uulli maha siixxitamda’e caakkissehe.
4. Laaphphaalli niheechqaanquwwa egerakka’a haareechchi qaranchina higisimmi annoomat ayyan ihukkisa ki’nuwwi losisaanchina caakkissehe.

XUUNSAM WOC BAXO

Qanannaaxxi woronne yoo tirato shooto’i issimminne awwonoo sagalluwwa bikkoo mare’uwwi hanenne soorii hanaan ihoo mare’uwwa amadoo xuunsammi woca baxxehe.

1. giir giichcho	4. bolxiso
2. Heechqaanqa	5. hawwodoo
3. gudo	

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losixxi Mato

Awwonoo xa’michchuwwa baxxanchi woronne mare’i suuminne “atoorallehe” losamukkisam atoorachchi horoor woshshi mare’uwwi awwaaxximmi xanat fuu’lisimmi ihukkisa sawwillehe.

1. Hundim ki'nuwwi giichchika te'im hee'lakkam hegeeqli heechqaanqa qarxi beshina kullehe.
2. Ki'nuwwi giichchonne te'im hegeegonne losamukki heechqaanq woronne awwaadoohane awaadoobee'ane yitakkam heechqaanqa annanni issitakka'a atoorallehe.

Losixxi Lamo

FITO

Lam gaalchanne baxxantakka'a awwonoo sawwixxi hanenne mare'i suuminne baxxanchi woronne fitammehe. Itophphe'i minaadab hundinam maqi'lan ihoo heechqaanqa egerimmina abooyyimmina soo'l baxxanchi losaanina sharad yoohane.

Ka sawwitenne mat gaalchii sharad yoohane; mulli gaalchii sharad bee'ane yoo sawwite bakkiissa'a fitanchi hasisookko.

Losa'n Baxxanchi Sooro

Losisaanchi “macceeshsha yookee'n heechqaanqa” yoo qanannaato qananaa'akku'uuyya sawwite la'immina issitakkam yakixxi bakki bakkinnem mare'e awwaaxxakkamisa qoositakka'a moo'lehe.

MACCEEESHSHI QEDDI YOO KEE'N HEECHQAANQA

Gaqqi suum yoo minaadab hundim ixxuwwi gaqqan ihaakkoo heechqaanqi hee'oohane. Nees macceeshshi qeddi yoo Itophphe'i oos gaqqan ihaakkoo suum niina yookko. Eebikkina ni gaqqan ihaakkoo heechqaanqim yookko. Ku ni heechqaanqi macceeshshi qeddi yoo kee'n heechchi qaanqa yamamookko.

Heechqaanqa yimmi heechchi googo yimma. Heechqaanqaam eddechchi, ichchi, kajji, mk heechchi gooqqi lambe'enne beyyamtam keeno. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqa yimmim macceeshshi qeddi yoo keen macceeshshi qeddi yoo keen ikko'i bikkina awwontam heechchi

googo yimma. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechchi qaanqa caakkisoo mulli heechqaanquwwisam edde'akkamisinne, itakkamisinne, kajjinnee mk yimmayyo. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechgaanqi caakkisook-kok macceeshshi qeddi xa'moo bikkina awwonoo ni heechchi googonnette. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqi woriinse awwonoo keeno kobi'lishshoomina qaddaa'immi xansiisookko; mare'i suume "woci" asheerameena gaassaa illi edamchi qooccancha, atoorattu'uuyya illi ille moo'amcha, caakki yoobeyyo wixximma. Losakko'i losa'n mine, baxo, ga'na mk), mare'i summa uwuwimma, annanni annanni gam-bayyaattuwwa awwaaxxakka'a wixxi-wixximmaa mk.

Maacceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqi hindiyyaato qooccimmii haraassimmii awwaadooohane. Heechqaanqa la'isansimmi macceessam kee'naannonnee macceeshshi qeddi yoo kee'n lambe'ennee qooccamoo aagixxamcha hoogimma xa'isookko. Edaahim minaadab macceeshshi qeddi yoo kee'n bikkina e'laanchi hindiyyaat hee'oo'isa issimmi mateeyyoo'm heechchi woronne e'laanchi gaba'l woronne aaggamisa anga edookko. Ka ammanenne lobakat minaadab macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqanne danaam sawwit bee'e. Eebikkina macceesh qed-di yoo kee'n hundim siixxito'i gambayyaatonne ixxuwwi heechqaanqa la'ixxiteena yakite issitota'n awwaadookko.

Losixxi Mato

Hanaan hincukki qanannaat danaamisa aagukkisa qoossitakka'a lasonne qanannaatoom moo'lakkoo'n ki'nuwwina aagukisinne ki'nuwwi hincixx-isinne beshshuwwina caakkissehe.

Aganni woronne awwontam keen exxito'isa qoossehe.

- ◆ Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqi mahooma.
- ◆ Macceeshshi qeddi yoo keen mulli giichchiinse Itophphe'i minaadaphphi heechqaanqiinse annanni ihoo duuha'a.
- ◆ Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqa haraassimmi hindiyyaato qooccimmi awwaado;

- ◆ Maacceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmina hindyyaato qooccimmi woronne macceeshshi hooggo’i kee’n anga ejja.

Losixxi Lamo

Qanannaaxxisinne awwonoo keenina dabachcha uwwehe.

1. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa yimmi mayyimda’e caakkissehe.
2. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa Itophphe’i minaadaphphi maqi’l heechqaanqiinse hinkid annanni ihooda’e sawwite uwwehe.
3. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqiinse kobi’lishsha uwwehe.
4. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmanne yoo awwaado caakkissehe.
5. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmina Macceeshsha hoggo’i keeniinse mah egeramooda’e caakkissehe.

Losixxi Saso

Losisaanchi, awwonoo xuunsammi woccuwwa qananaa’aku’uuya qoossitaka’a moo’lakku’uuya “Hanqa” te’im “Qophphano” yoo mare’e awwaaxxitakku’uuya daballehe.

1. “Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqi” yamamoo heechqaanqi bee’ane.
2. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa caakkisookkok heechqaanqaam eddechchi, ichchi duuha’i te’im heechqaanqaam kajja,
3. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqii giirgiichchi heechqaanqii kobi’lantamo.
4. Mateeyyo’m wixxite qoxxishshina Macceeshshi hooggo’i kee’n heechqaanqa haraassimmi hasisookko.
5. Hundem mannim Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqi bikkina danaam sawwite yookko.

Losixxi Sooro

XUUNSAMMI WOC BAXO

Awwonoo sagalluwwa bikkoo mare’uwwa awwaaxximminne IMS xuunsammi woca baxxehe.

1. heechqaanqa
2. Macceeshshi qeddi yookee’n heechqaanqa
3. losano
4. Maqi’l heechqaanqa
5. wix wixxa’aa

mannik bolxisoo heechqaanqa” yoo qanannaato sawwite laqqueena issitam yakixxi bakkinnem mare’ooma awwaaxxakkamisam qoossitaka’a moo’lehe.

Itophphe’i mannik bolxisoo heechqaanqa Itophphe’i manni heeruullanne maala’lakkam maalalsiisoo heechqaanqi niinayoothane.

Kamashka’innem hiincho-hiinchonne dut bii’l uulli manni Itophphe’e daadeesseena waattamo.

Ni uullim ka daadeesaanii lobakat kaakum bii’l uulli diinate (bir) siixxitamo.

Hundim Itophphe’i giir, giichchi minaadab gaqqan ihaakkoo heechqaanqi yoohane. Ku heechqaanqi wocaqqoo suuminne, aganninne, gat luwinne, mateeyyoo’m heechchinne, eddechchinne , ichchi sila’inne mk caakkookko.

Annichchi annichchi giir, giichchii minaadabii gaqqan ihaakkoo heechqaanqi yoohane. Exxaahim nees Itophphe’i minaadaphphisinnem hundem giichchoo minaadabaa maqiransoo mateeyyoo’m heechqaanqi yoohane. Ku mateeyyoo’m heechqaanqa lobakat doollii kidhooraa nimateeyyoomina shooto’uwwa.

Kakee’n Itophphe’i minaadab hundane ihaakkoo maqi’l heechqaanqi woronne mateeyoominne xumma gariminne, iyyaqqamchi, lonsaqqamchi, lommanni amo’o lonsimmi, ta’mamchi, mk niheechqaanqa kobi’lishshi issakka’a qaddaa’immi xansiisookko.

Heechqaanqi hundim awwaaddam keenoyyo. Mat mat hegeegonne jor heechqaanqa yamantam keen yo’o. Jora yamantam heechqaanqi woronne landa ballachchim, landi losano losoobee’isa hoorimmi, umur afoo”nem landa idootina uwswimmi, lamfoor amo’i fayya’oo’m mine awwontambee’isa issimmaa, fayya’oo’m xaaxxitenne maramaa qaramoobee’isa hoorimmaa mk. qaddamookko. Kido’ne’i heechqaanquwwa mateeyyan-nem bi’isimmi hasisookko.

Danaam heechqaaqa fuu’lisimmii waaroo qaranchina higisimmi annoomat hunditaneme.

Losixxi Mato

Qanannaaxxisinne awwonoo xa’michchuwwa mare’i suume awwaaxx-imminne qarxi woronne daballehe.

1. Qanannaatiinse laqqakko’i illi sawwite baxxanchi beshshuwina caakkissehe.
2. Itophphe’i minaadab hundina maqi’lan ihukki heechqaanquwwiinse sas kobi’lishsha qaddaa’e
3. Bii’l uulli manni Itophphe’e daadeesso’uuyya ni uulli maha siixxitamda’e caakkissehe.
4. Laaphphaalli niheechqaanquwwa egerakka’a haareechchi qaranchina higisimmi annoomat ayyan ihukkisa ki’nuwwi losisaanchina caakkissehe.

XUUNSAM WOC BAXO

Qanannaaxxi woronne yoo tirato shooto’i issimminne awwonoo sagalluwwa bikkoo mare’uwwi hanenne soorii hanaan ihoo mare’uwwa amadoo xuunsammi woca baxxehe.

1. giir giichcho	4. bolxiso
2. Heechqaanqa	5. hawwodoo
3. gudo	

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losixxi Mato

Awwonoo xa’michchuwwa baxxanchi woronne mare’i suuminne “atoorallehe” losamukkisam atoorachchi horoor woshshi mare’uwwi aw-waaxximmi xanat fuu’lisimmi ihukkisa sawwillehe.

1. Hundim ki’nuwwi giichchika te’im hee’lakkam hegeeqqi heechqaanqa qarxi beshina kullehe.
2. Ki’nuwwi giichchonne te’im hegeegonne losamukki heechqaanq woronne awwaadoohane awaadoobee’ane yitakkam heechqaanqa annanni issitakka’a atoorallehe.

Losixxi Lamo

FITO

Lam gaalchanne baxxantakka’a awwonoo sawwixxi hanenne mare’i suuminne baxxanchi woronne fitammehe. Itophphe’i minaadab hundinam maqi’lan ihoo heechqaanqa egerimmina abooyyimmina soo’l baxxanchi losaanina sharad yoohane.

Ka sawwitenne mat gaalchii sharad yoohane; mulli gaalchii sharad bee’ane yoo sawwite bakkiissa’a fitanchi hasisookko.

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

Losisaanchi “macceeshsha yookee’n heechqaanqa” yoo qanannaato qananaa’akku’uuyya sawwite la’immina issitakkam yakixxi bakki bakkinnem mare’e awwaaxxakkamisa qoositakka’a moo’lehe.

MACCEEESHSHI QEDDI YOO KEE'N HEECHQAANQA

Gaqqi suum yoo minaadab hundim ixxuwwi gaqqan ihaakkoo heechqa-anqi hee'oohane. Nees macceeshshi qeddi yoo Itophphe'i oos gaqqan ihaakkoo suum niina yookko. Eebikkina ni gaqqan ihaakkoo heechqaan-qim yookko. Ku ni heechqaanqi macceeshshi qeddi yoo kee'n heechchi qaanqa yamamookko.

Heechqaanqa yimmi heechchi googo yimma. Heechqaanqaam eddechchi, ichchi, kajji, mk heechchi gooqqi lambe'enne beyyamtam keeno. Mac-ceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqa yimmim macceeshshi qeddi yoo keen macceeshshi qeddi yoo keen ikko'i bikkina awwontam heechchi googo yimma. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechchi qaanqa caakkisoo mulli heechqaanquwwisam edde'akkamisinne, itakkamisinne, kajjinnee mk yimmayyo. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechgaanqi caakkisook-kok macceeshshi qeddi xa'moo bikkina awwonoo ni heechchi goonganette. Macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqi woriinse awwonoo keeno kobi'lishshoomina qaddaa'immi xansiisookko; mare'i suume "woci" asheerameena gaassaa illi edamchi qooccancha, atoorattu'uuyya illi ille moo'amcha, caakki yoobeyyo wixximma. Losakko'i losa'n mine, baxo, ga'na mk), mare'i summa uwvimma, annanni annanni gam-bayyaattuwwa awwaaxxakka'a wixxi-wixximmaa mk.

Maacceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqi hindiyyaato qooccimmii haraassimmii awwaadoohane. Heechqaanqa la'isansimmi macceessam kee'naannonnee macceeshshi qeddi yoo kee'n lambe'ennee qooccamoo aagixxamcha hoogimma xa'isookko. Edaahim minaadab macceeshshi qeddi yoo kee'n bikkina e'laanchi hindiyyaat hee'oo'isa issimmi mateeyyoo'm heechchi woronne e'laanchi gaba'l woronne aaggamisa anga edookko. Ka ammanenne lobakat minaadab macceeshshi qeddi yoo kee'n heechqaanqanne danaam sawwit bee'e. Eebikkina macceesh qed-di yoo kee'n hundim siixxito'i gambayyaatonne ixxuwwi heechqaanqa la'ixxiteena yakite issitota'n awwaadookko.

Losixxi Mato

Hanaan hincukki qanannaat danaamisa aagukkisa qoossitakka’ a lasonne qanannaatoom moo’lakkoo’ n ki’nuwwina aagukisinne ki’nuwwi hincixx-isinne beshshuwwina caakkissehe.

Aganni woronne awwontam keen exxito’isa qoossehe.

- ◆ Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqi mahooma.
- ◆ Macceeshshi qeddi yoo keen mulli giichchiinse Itophphe’i minaadaphphi heechqaanqiinse annanni ihoo duuha’ a.
- ◆ Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmi hindiyyaato qooccimmi awwaado;
- ◆ Maacceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmina hindiyyaato qooccimmi woronne macceeshshi hooggo’ i kee’n anga ejja.

Losixxi Lamo

Qanannaaxxisinne awwonoo keenina dabachcha uwwehe.

1. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa yimmi mayyimda’ e caakkissehe.
2. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa Itophphe’i minaadaphphi maqi’l heechqaanqiinse hinkid annanni ihooda’ e sawwite uwwehe.
3. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqiinse kobi’lishsha uwwehe.
4. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmanne yoo awwaado caakkissehe.
5. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa haraassimmina Macceeshsha hoggo’ i keeniinse mah egeramooda’ e caakkissehe.

Losixxi Saso

Losisaanchi, awwonoo xuunsammi woccuwwa qananaa’ akku’uuyya qoossitaka’ a moo’lakku’uuyya “Hanqa” te’im “Qophphano” yoo mare’ e awwaaxxitakku’uuyya daballehe.

1. “Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqi” yamamoo heechqaanqi bee’ane.
2. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqa caakkisookkok heechqaanqaam eddechchi, ichchi duuha’i te’im heechqaanqaam kajja,
3. Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqii giirgiichchi heechqaanqii kobi’lantamo.
4. Mateeyyo’m wixxite qoxxishshina Macceeshshi hooggo’i kee’n heechqaanqa haraassimmi hasisookko.
5. Hundem mannim Macceeshshi qeddi yoo kee’n heechqaanqi bikkina danaam sawwite yookko.

Losixxi Sooro

XUUNSAMMI WOC BAXO

Awwonoo sagalluwwa bikkoo mare’uwwa awwaaxximminne IMS xuunsammi woca baxxehe.

1. heechqaanqa
2. Macceeshshi qeddi yookee’n heechqaanqa
3. losano
4. Maqi’l heechqaanqa
5. wix wixxaan’aa

LOSA’N BAXXANCHI ONTO

MARE’UWWI FINTO’O

HEECHQAANQA

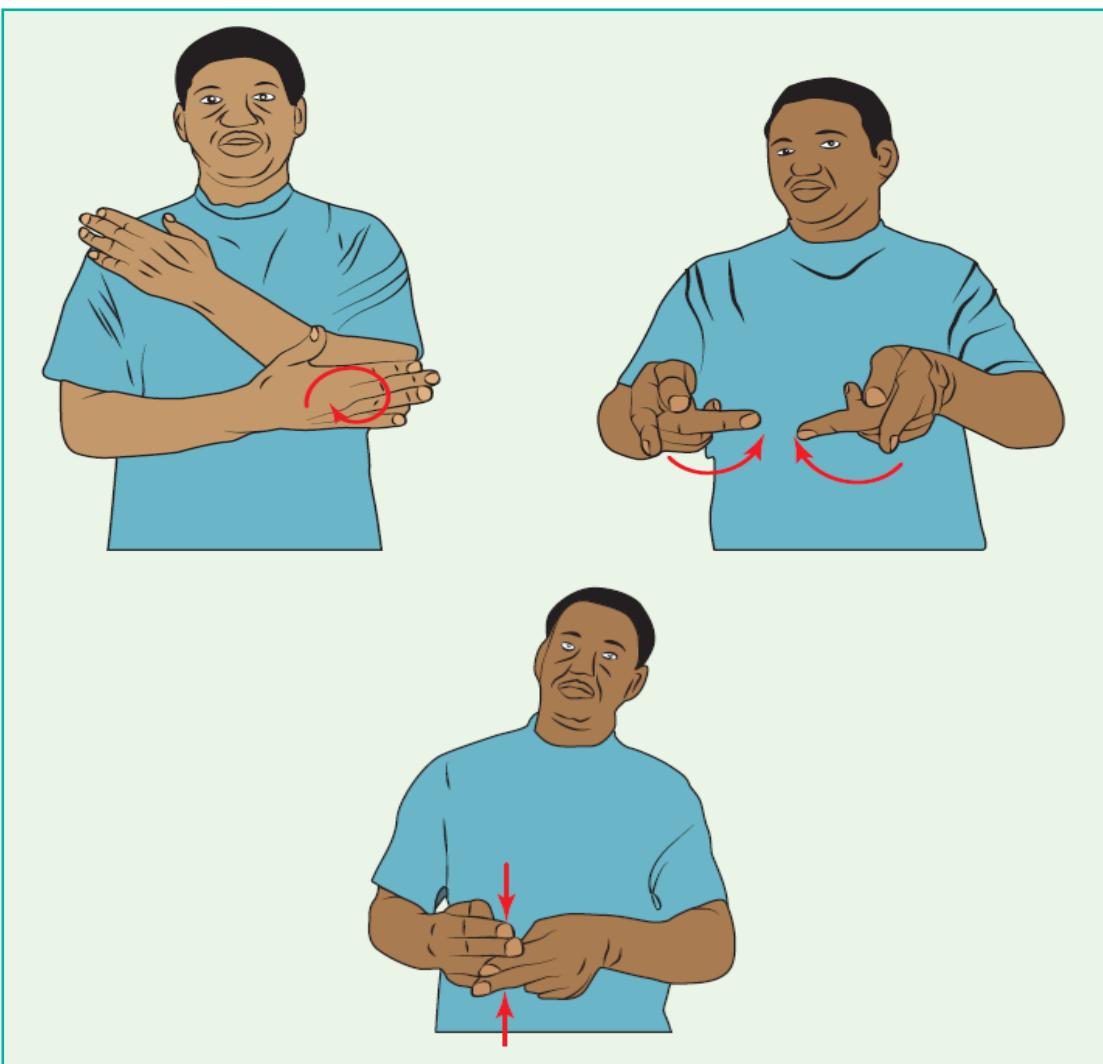
“hwwch qaanqi” mare’i finto’o

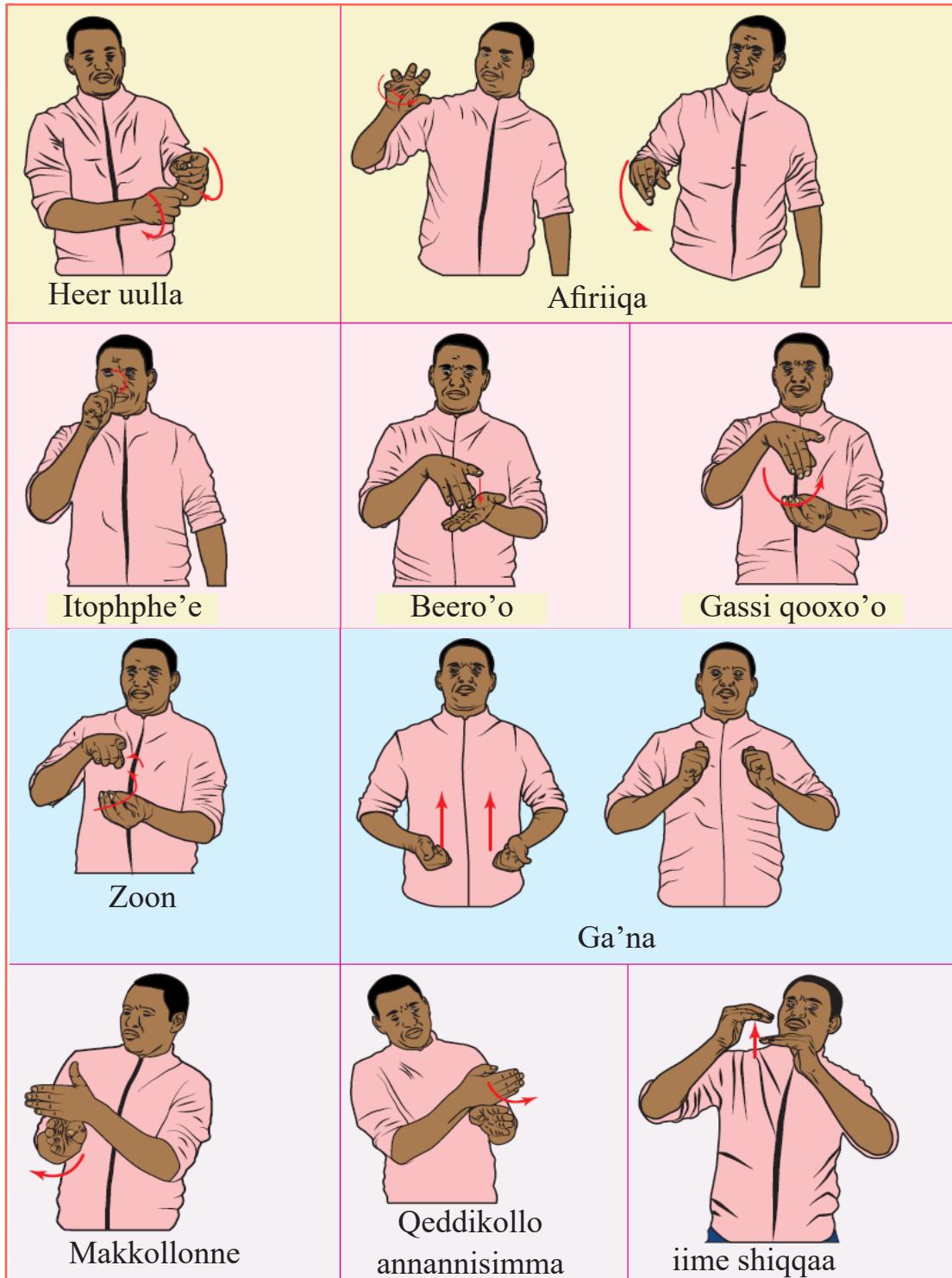
- A. Mare’oo’m angi qoocci B
- B. Mare’oom qooccamoo beyyi miinenne makki suume
- C. mare’oo’m angi oobbi duuha’a qeddi kollonne
- Ch. Mare’oo’m mikimikaat kululleesa
- D. mare’oo’minne maqire maroo illi illi kollo qoxxisaka’ a
caakkishshii orachchi mikmikaat-
tuwwi moochcha

Gaalchinne ihimminne hanaan uwjamukki kobi’lishhisinne ka usheexxa-
xxi woronne lossakko’i keeniinse horoor mare’uwwa finteh.

USHEEXXAT SOORO

UULLANEE BEYYI SUMMUWWAA

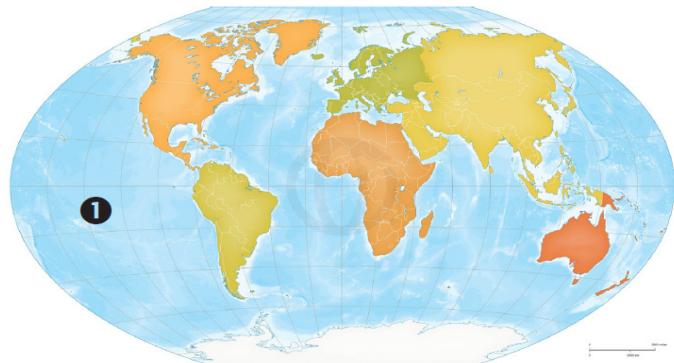

LOSA'N BAXXANCHI MATO

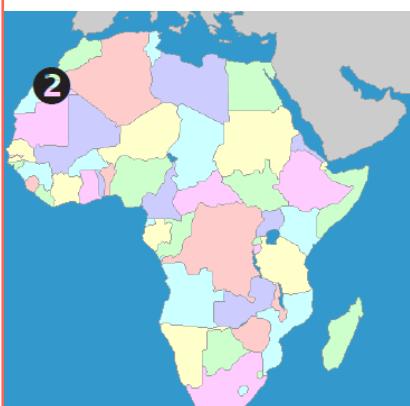
MOO'IMMI QANANNAATO

Losixxi Mato

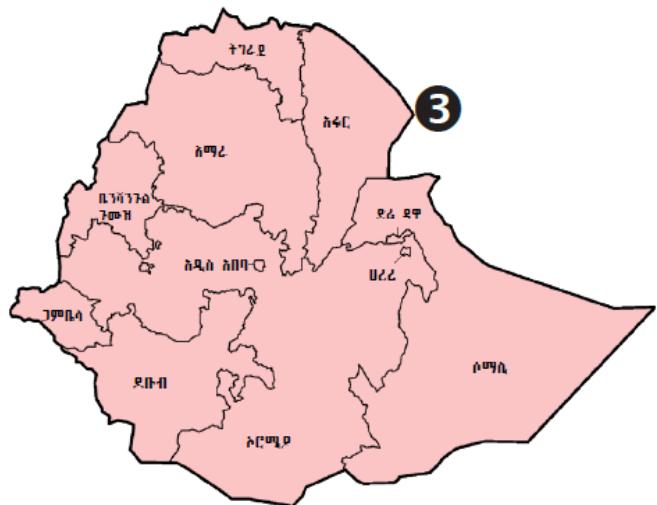
1. Awwonoo kaarta'uwwa qoositakka'a moo'lakka'a laqqakkam uulli summuwwikka mare'uwwa losisaanchina moo'issehe.
2. Kaarta'ooma shooto'i issimminne kaba siidantakkam beyyo lugumii ki'lakka'a iim afeebe'e (beero'o, worada, zonna, gassi qooxo'o, mat adilla'n gassi uulla, heeruulla) caakkissakkeena yakite issehe.

Heer uull kaarta'a

Afriiqqi kaarta'a

Itophphe'i kaarta'a

MISIL 10

Losixxi Lamo

Afiriqqi kaarta’ a shooto’ i issimminne mare’ uwwi woronne yoo bon beyyuwwanne wo’ mimmi hasisoo mare’ uwwa losisaanchina moo’issehe.

MARE’UWWA:-

Woro, makkollo, quedikollo, woroo’ n qara, hanaa’ n qara, iimaa heeshshaa

Kobi’lishshina:-

Itophphe’i siidamtamok Afiriqqi woronnette.

1. Keeniya’i siidantamok Itophphe’iinse _____ tte.
2. Itophphe’i siidantamok Keeniya’iinse _____ tte.
3. Itophphe’iinse _____ siidantamotte Ertiira’atte.
4. Jubuut siidantam beeyyi Itophphe’iinse _____ tte.
5. Sudaan Itophphe’iinse _____ siidantamo.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

Losisaanchi “ I losa’ n mi’ n beshichchina afona” yoo qanannaato qananaa’lakku’uuyya sawwite la’immina issitakkam yakite bakki bakkinnem IMS awwaaxxakkamisa qooxitakka’ a moo’lehe.

I Qala’ m Bishichchina Afona Hay iittommi I losa’ n mi’ n beshichcho; Xa’mittisinnem igaga kiina la’summuuyyi lobakata liiramoommo.

I summi Ersado Laambaamo Lonsaqqa yamamoommo. Uulli beetoo’ mis-inne Itophphekkichcho. Qaramaa li’ummi beyyimii kaba hee’oommi beyyim Itophphe’i woronnette. Ayla’ukko laqqoo bee’ an ihulas Itophphe’i siidantamok Eelliinchi fir Afiriqannette.

Itophphe’i honsi gassi qooxo’ onnee lam gaggassi beero’ uwwanne baxxanto’ oohan ihukkuuyyi an hee’ oommok Dabuuphphi giir giichchi

gassi qooxo’onne, Hadiyyi Zoonanne, soo’l woradanne, Jaajura yaman-tam gootto’i beero’onne, luxxi olla’anne, mi’n xiq 00129 woronnette.

Jaajur Itophphe’i won beero’i Addis Aababiinse lam xibbee ontayyee mat kiilomeetira iixxe’la’a siidantamo. I losa’n min Jaaju’l luxxi gaba’l losa’n minee yamamookko. Ka ammanenne soo’l baxxanchi losaancho. Lobaka-ta iittoommi losan hegeeqqi saayinsa.

Annanni annanni heeruulli baxxanchuwwanne qala’m beshshuwwi yookko. Saayinsi lachcha fuuliseena ixxuwwinne naqaashshuwwa dabas-saqqamoommo.

Ka gundi sawwixxi assikitaabina dabachcha uwvitlas kalasage haraassaa kitaaboommo. La’anchina ihona ku qax ihoo labisoommo.

Haydimminne

Ersado

Losixxi Mato

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo xa’michchuwwina ki’nuwwi losisaanchinne maqire qarxi woronne atoorallehe.

1. Ersad assikitaaba kitaabukkok ayyenatte?
2. Ersad assikitaaphphek horoor woshshi maha?
3. Jaaju’l beero’i siidamookkok hannonette?
4. Ersad ixxi ga’na caakkisukkuuyyi awwonukki illaglasagoom maha laboo?
5. Itophphe’i woronne mee’i gassi qooxo’ii mee’i gaga gassi beero’uw-wii yoo?

Losixxi Lamo

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo keeno wonshimmina hasisoo naqaasha losisaanchina uwwehe. (wo’mookkok Ersad ga’na).

1. Wo’m summa lobanni afeebe’e _____
2. uulli beetoom _____
3. Gassi qooxo’i _____
4. Zonna _____
5. worada _____
6. Beero’i _____
7. Olla’i _____
8. Mi’n xigi _____

Losixxi Saso

Losixxi lamonne issitakko’i losixxa shooto’i issimminne aw-wonoo ki’nuwwi wo’im ga’na qarxi beshshuwwina IMS hincCAA’lehe.

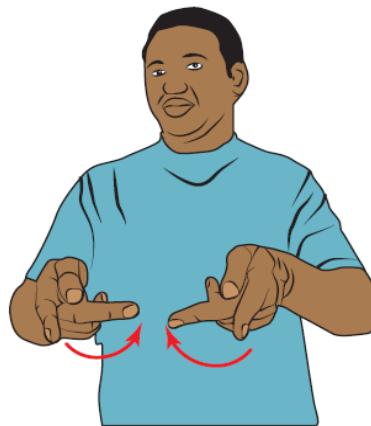
1. Wo’m summa lobanni afeebe’e _____
2. Qaranchi _____
3. Gassi qooxo’i _____
4. Zoon _____
5. Woradi _____
6. Beero’i _____
7. Olla’i _____
8. Mi’n xigi _____

LOSA’N BAXXANCHI SASO

MARE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ikkakka’ a ka usheexxaxxi woronne lossakko’ an-nika illi mare’uwwa fintehe.

Kobi'lishshina:-

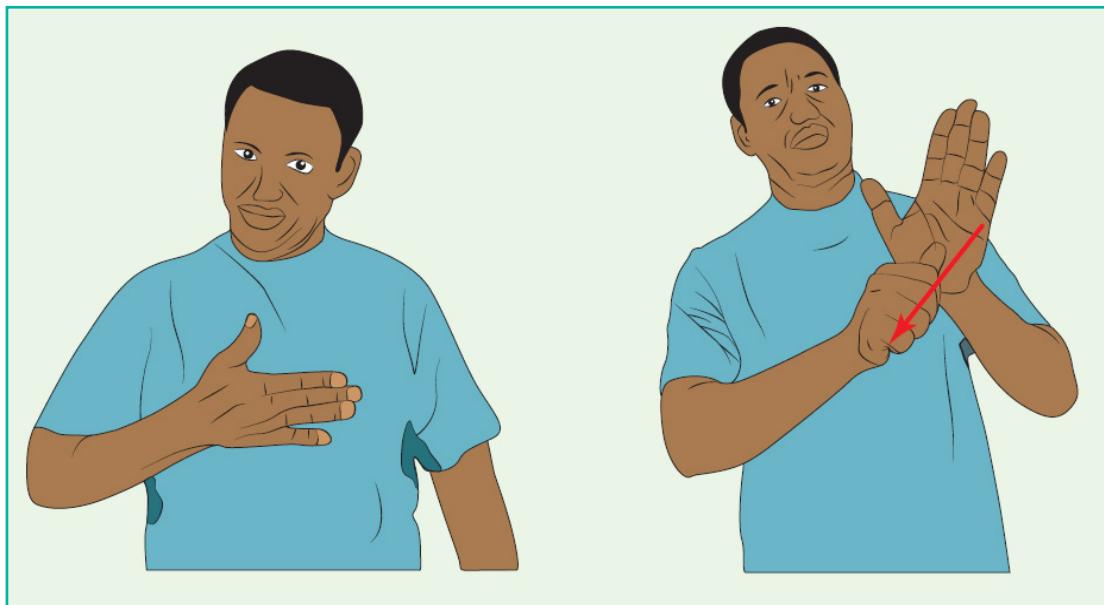
BEYYO

“BEYYI” MARE’I FINTO’O

- A. Mare’oo’m angi qoocca P
- B. Mare’oom qooccamoo beyyi biq illagenne
- C. Mare’oo’m angi oobbi duuha’a iim hooraa
- Ch. Mare’oo’m mikmikaat kululleesa
- D. Mare’oo’m maqire maroo illi caakkishshii mahim bee’ane orachchi mi

USHEEXXAT ONTO

I KOBI’LOOMA

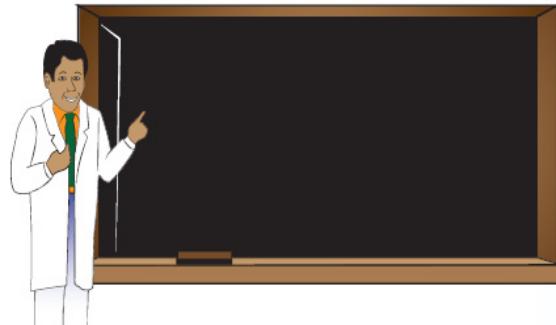

IKKI + KOBI’LOOMA
= IKOBI’LOOMA

LOSA’N BAXXANCHI MATO

MOO’IMMI QANANNAATO

MISIL 11

Misila danaamisa saarayyitakka’ a awwonoo keeno qarxi woronne mare’i suuminne daballehe.

1. misilanne moo’lakkam manchi irifamoo manchi maha baxubikkin-adda’e ki’nuwwi atwonna woccehe.
2. Irifoo manchika, irifamoohaannikaa moo’oo mannaa moo’lakkamis-anne irifamchi mannanne qoocc oo sawwite caakkissehe.
3. Misilluwwa moo’imminne irifamchina gudiseena xanoo baxo caakkissehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

Losisaanchi awwonoo qanannaato ege’lo’inne awwonnehe.

Macceeshshi qeddi yoo keen haareechchi luwwa qooccaancho (hanqo’i aganna)

Baxxanchi Mato

Heeruulla dabassito’i haareechchi luwwa qooccaan-niinse matoom

Toomas Alivaa Edisanette. Edisan mulli keenii annanni issoohaanii

mat macceeshshi qedi yoohan ihmima. Edisan oosoomaniinsem ki’isaa

macci xissam hee’ukko. Qaramukkaannii lamma’l hiinchonne

lule’oomam macceeshsha hoogukko.

TOOMAAS ALIIVA EDISAN

Eediisan oosoomaniinsem ki’isaa bila’aa sorooboothane hee’ukko. Macceeshshi qeddi yookeen baxxanchi woronne uwakkam losano xab-beeninne awwoneena xanukkoyyo. Eediisan losisaan ixxonne yoo hawwo laqqa’oyyi hee’lo’o. Edisaanina “haanjo’i qawwa” yoo sum-mi caakkisaancho uwita’a hee’lo’o. Edisan ihuta’nem kannonnem neyyato murukkoyyo. Eediisa’n ama losisaan is beeto “haanjo’i qawwa” yamamoo’isa macceessa’a quunqinne losa’n miniinse fissitta’a issinenne losisimma asheetto’o.

Eediisan ama uwvitam losaniinse edaahim ixxi gag gaginnem loseena kee’maal yakite issam hee’ukko. Eebikkina losa’n minenne uwakkam losaniinse hanaan la’ammi hee’ukko. Edisan, ama losissam bee’i xire ammane higisookkok qananaa’ukkuuyyatee soroobukkuyyatthe hee’ukko. Ixxi abaroos bux ikko’i bikkina tommonnee lam umuranne googaano

taakkiisoo baaburanne baxo siixxa baxam hee’ukko. Baabur taakko asheeroo xire baabu’l qarxii qarxanne daba’lamukkuuyyi karameellaa xambi kitaaboo daba’lansamukkuuyyi biteesaa ixxi gaga abaroosaa dinatinne tamam hee’ukko. Mat balla soroobukkuuyyam baabu’l woronne gii’l daafa ki’isubikkina baxiinse hollamukko.

Eelasage Baabu’l oodo’i kululleexxi woronne do’ukkuuyyi karameel-laa xambi kiitaaboo’o biteesimma asheerukko. Mat balla mat ciilichcho baabur qoocceena ihaakkoo moo’aa qare’aa baabu’l illagii ki’isimminne daafii gatisaakko. Ka ciilichchi anni lobakata liira’mimmii ki’aa anga dabareena Ediisan Telegraafa asse’immaa aa’immi losano losisaa Teele-giraaf angi mixxeellaninne baxxaanchi issukko. Ediisaneka luxxi qoocci bax ixxo baxiinse hollisukko. Ediseen him hiimo afuuraa ammane egeraa baxo awwonsaanchina asso asse’immi hasis hee’ukko. Kaka baxoo Teelegraafa maashiina areesaa baxaa maashiin ixxi gagim ammane egeraa asso asse’oo’isa issaa ixxi hqaawwo asheerukko. Baxi awwonsaanchi kak la’aa nadadaa baxii hollukko.

Ediisan la’m qoocci baxina aagukki dadda’l suuqi woronne sira’i naqqa-ssoo koobo’i maashiina areesaa baxximmi hee’ukko. Ka haareechchi qoocco’ina luxxi ammanina soor kumi doolara miqakko’are buxoomi-inse fira wo’m ammane uwwaa saarayyi baxo asheerukko.

Losixxi Mato

Qanannaato shooto’i issimminne issimminne awwonoo xa’michchuwwa qarxi woronne IMS daballehe.

1. Toomaas Aaliiva Ediisan mulli haareechchi luwwa qooccimmii annani ihoo luwwi maha?
2. Ediisan lule’oomannem macceeshshi qeddi gamba’ukkok mee’i hin-chonnette?
3. Ediisan losiisaan Ediisan “haanjo’o” yamamaa weeshamoo’isa is-sukkok maha labissoo?
4. Ama losissam bee’i ammane Ediisan ammane higisoo hinkidette

hee’ukko?

5. Ediisan Teelegiraaf ang bax lachchaam ihukki gambayyaato gun-danne caakkissehe?
6. Ediisan luxxi qoocco’i baxi mishaa ka mishiinsem siixxukki awwaad mah hee’ukko?

Baxxamchi Lamo

Macceeshshi qeddi yookki Haareechchi luwwa Qooccaancho (hanqo’i aganna)

Ediisan lobakat luchcho qooccaakko. Macceeshshi qeddi hee’uta’neme hundem luwwim xanamookko yaa amma’nam hee’ukko. Mat balla muuziqa lellakkam muuta baxeena mu'lukko. Baxeena hasukki luwwa woraqatanne misila ki’isaa ixxo tamoohaanina uwaa ka misila moo’uk-kuuyya baxoo’isa ijaajukko. Tamaanchim muutooma gag mahi ihukkisa xa’moohaare “ku muut macceesimmaa wocimmaa xanoohane” yuk-ko. Yakitim baxonne hosaa sagara inkiiraa hasukki ammane wociseena xanimminne agannanne luxxi manchi ihukko.

Kaballa awwaadonne hosaa yoo’i muuziqa lellakkam keenii sagara inkiirakkam keenii hundim ka Ediisan qoocco’onne shooto’amchinne baxamto’ookeeno.

Hundiinsem hanaan Ediisaan la’amoo’isa issukkok ampuula qooccimma. Manni caakkina shaama’a awwaaxxam hee’ukki xire luxxi ammanina ampuula qooccukkok Ediisanette.

Ampuul hasisoo elektiriiqqi malaayye buqaa’oo Jenereeteera qooccukkok Ediisanette.

Ka haareechchi luwwa qooccimmi kaballa e’laanchisinne axisamaa aw-waaxxinoommok elektiriiqqi caakka buqaa’akkam oodo’I iheena xanaakko. Silki tekenolooje’e fuu’lisimminne hiixe’i beyyina baxoo’isaa sagaraa misilaa edamsimminne sinima’i baxina shooto’i ihukkok Ediisanette. Kannonnem “sinima’i anna” yamamaa la’amookko.

Ediisan sadeentayyennee soor umuranne lehinne annanni iheebe’e mat kumii hanaan ihaakkoo haareechcho qooccu bax mishiina annichchi hee’ukko. Kaballi afeebe’e heir uullanne kaa’n qoocco’i mishina annichchi ihukki haareechchi luwwa qooccaanchi bee’e.

Ediisan macceeshsha hoogimma jabbisa moo’ubee’i bikkina lachcha macceesimma xansiisoo muuta baxeenaawwaaxxeenaa hasukkoyyo. Diqakka’ a gobimminne macci macceesoo’isa issimmi xa’michchi hicukkaarem aa’ukkoyyo. Mashka’ a xa’makkamaare “Macceesha qeddi hee’immi tamukko bagaan eese hawwodukkoyyo” yaa dabaraakko. I macceesimmi hoongi mah luwwam baxeena qolat ihukkoyyo yaa ama’nam hee’ukko.

Losixxi Mato

1. Qananaa’akko’i Toomaas Aliiva Ediisan aganna gundissakka’ a qarxi beshshuwina caakkisehe.
2. Ka Ediisan aganna lossakko’ aanniinse illi losano fintitakka’ a caakkissehe.

Losixxi Lamo

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo xa’michchuwwina baxxa woronne IMS daballehe.

1. Ediisa’ neka ka maalalsiisoo saarayyimmi baxo doonisiisoo’isina mashka’i maha yitakka’ a sawwitakkamo?
2. Ediisan makkixxaakkoo heechchina afisukkok haareechchi luwwi qoocco’i mish mah hee’ukko?
3. Ediisan higi la’ ammi issukki haareechchi siiddo’i luwwina won beyyo amadoo siido’i hinkane ?
4. Ediisan ixxi lachcha macceesimma xansiisoo muuta baxeena awwaaxubee’ek mahinatte?
5. Ediisan macceesimmi qeddi hee’immi sawwit maha labam hee’ukko?

6. Ki’nuwwi Ediisan ikkakkota’n ki’nuwwi lachcha macceesakkeena xansiisoo muuta baximmina Awwaaxxitakkam hee’lakko’o? Ki’nuwwi dabachcha mashka’inne eddakka’a caakkissehe?
7. Ediisan mee’i qoocco’uwwina annichchi hee’ukko?
8. Ediisan macceeshshi queddi hee’immi qoocco’i mishshuwwi hanenne issukki angi ejjo’o caakkissehe?

Losixxi Saso

1. Ediisan neeyyato muraa losano uulisaakooohane yakko’ita’n ixxi la-saanchchi mah ihooda’e atwonnehe.
2. Ediisan losisaan Ediisan “haanjo’i qawwa” yita’a weeshshimmi hanqa yitakka’a sawwitakkamo Dabachcha mashka’inne bakkiissehe.
3. Ki’nuwwi Ediisanette ikkakkotta’n maha issitakkam hee’lakko’o?
4. Ama Ediisana losa’n miniinse fissita’a isi minenne losisseena yaki-to’is hanqi hee’ukko? Dabachcha mashka’inne bakkiissehe.
5. Ediisanenne maqire labaqqamoo gambayyaat yoohonnihe? Yoolas qarxi beshshuwina baxxansehe.

LOSA’N BAXXANCHI SASO

FITO

1. Ki’nuwwi baxxanchanne te’im losa’n minenne kobi’loomina gudiso o baxo baxaakkoo
yitakka’a ama’nitakkam mat losaancho annanni irifo’ina xeeqqamchinne hincaa’lehe.

Hincaa’lakko’i xeeqqamaanchanne mull losaan hicaa’lo’i xeeqqamaanchiinse e’laanchi irifo’i laboohanda’e ki’nuwwi xeeqqamaanchi ihukkisa amma’niseena xanoo mashka’a hincaa’lakka’a fitammehe.

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

MARE’I BAXXANCHUWWI FINTO’O

Ki’nuwwi losisaanchinne maqire ikkakka’ a ka usheexxaxxi woronne
lossakko’ aaniinse won won

Mare’uwwa finttehe.

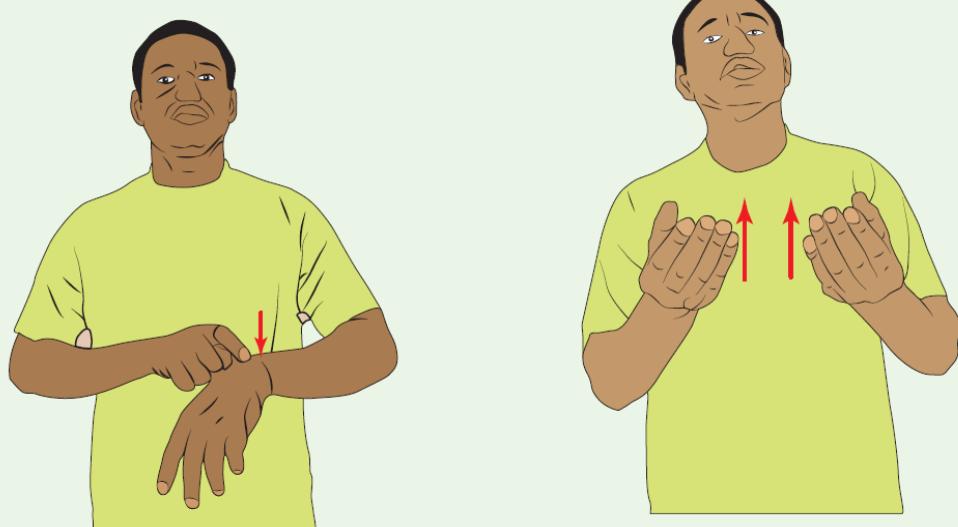
KOBI’LOOMA

I KOBI’LOO’M MMARE’I FINTO’O

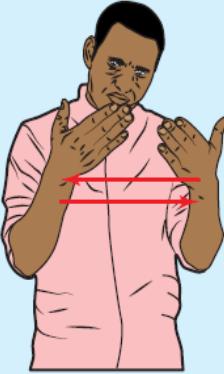
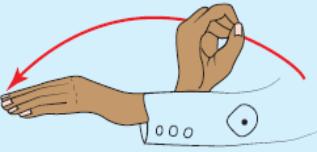
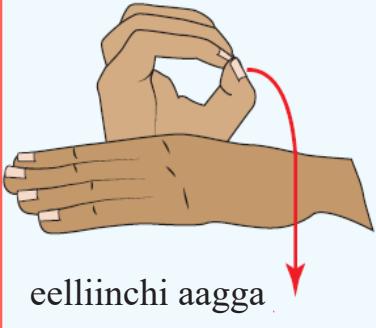
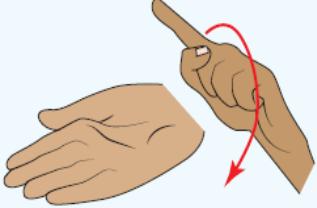
A. Mare’oo’m angi qoocci	-----	A / Sh
B. Mare’oom baxamoo beyyi	-----	biq illagenne , angi oobbi
woronne
C. Mare’oo’m angi oobbi duuha’i	-----	bii’l kollo / hanaan aade
Ch. Mare’oo’m mikmikaat	-----	woriinse bii’l kollonne
D. Mare’oominne maroo illi caak-
kishshii orachchi mik mikaatii	-----	illi kollo qoxxisaa
moo’imminne

USHEEXXAT LOHO

I SA'AAT MEE'OTT?

Sa'aat + Mee'o = Sa'aat Mee'o?

 <p>Illage / quuxo (sa'aata)</p>	 <p>lam sa'aata</p>	
 <p>samgud balla</p>	 <p>sa'aaxxilasage</p>	 <p>tuunso</p>
 <p>hiimo</p>	 <p>dara</p>	 <p>balla</p>
 <p>eelliinchi aagga</p>	 <p>daqiiqa</p>	

LOSA’N BAXXANCHI MATO

Losixxi Mato

MISIL 12

Misilluwwa qoositakku’uuyya moo’lakka’a moo’isakkam ayyaa’m baxxancha losisaanchina kullehe.

Losixxi Lamo

Awwanoo sagalluwwa bikkoo ayyaa’meka hinki baxxancha bikkooda’e qarxi beshshuwwinne maqire atoorallehe. Hanaan hincukki misilluwwaa misilluwannem isittakko’i atoorachcha shooto’amchinne mare’uwwi bikkitam keeno ayyaa’m ayyaam’m baxxanchi ammane xigaancho mi’si’ hanenne moo’issakkeena yakite issehe.

1. Soodanna	4. Sa’axxi lasage
2. Dara	5. Eelliinchi aagga
3. Samgud balla	6. Hiimo

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

XA’MIMMAA DABARIMMA

Losixxi Mato

Awwonoo xa’michchika dabachchi googo losisaanchinne maqire losixxehe.

Erbeeto: Urato issehe losisaanchi mat xa’michcha xa’mearra xanoommo?

Losisaanchi: Eeyya xantootto Erbeeto;

Erbeeto: Xig matonne hincukki misil moo’isookkok hinkaa’n bali baxxanchannennihe?

Losisaanchi: Losaan, Erbeet xa’michcha dabareena xanoo losaanchi yoo?

Eroommo: Eeyya losisaancho, an dabaroommo.

Losisaanchi: Danaamo Eroommo, Erbeet xa’michcha dabare!

Eroommo: Misi’l xig mat moo’isookkok dara Felliinchi firkollo.

Erbeeto: Galaxxoommo Eroommo!

Eroommo: Losisaanchi mulli xa’michcha xa’mearra xanoommo?

Losisaanchi: Eroommo urato issittuuyya mulli xa’michchina amman bee’e.

Losixxi Lamo

Lam lam ikkakka’la’m losixxanne isitakko’i losixximmi xa’michchaa dabachcha issehe. Xa’michchannem dabachchannem maqire atoorallehe. Losixximma guulitakko’isamqarxi beshshuwwi ilagenne hincimminne ki’nuwwi xa’michchaa dabachchaa hincaa’lehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

SA’AATA QANANAA’IMMA

Losixxi Mato

Awwonoo Sa’ata qananaa’akkamisa losixxehe.

Amman xiiginne Qananaa’akkamisa

3:00 Sas sa’ata

3:10 Sasi tommi higaakko

3:15 Sasi tommii onti daqiiqi higaakko

3:30 Sasoo kolloo

3:45 Soorina tommii onti daqiiqi gatookko

3:55 Soorina onti daqiiqi gatookko.

LOsixxi Lamo

Misilanne moo’lakkam sa’ata IMS kullehe.

MISIL 13

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losaan, losisaanchi Lombaam hoshsha qananaa’akku’uuyya IMS aw-waaxxakkamisa danaamisa moo’lehe.

LOMBAAM BALLI HOSHSHA

Lombaam soo’l baxxanchi losaanchi ihaatem hee’ookkok Addis Aba-bannette. Lombaam sa’aata awwaaxxookkok qoodaatette. Ballina ballina iinsii ki’ookkok tommonee lami sa’aatannette. Habiillo edde’ena shu’m mine awwaaxxeenaa sad daqiqi ihookko. Tommiinsee lamiinsee kolliinsee matina tommii onti daqiq gateebe’e ginjira itookko. Tommon-nee onti daqiqqi woronne ginjira itukki muuta aanshaa beyyo beyyonne dissookko.

Losa’n mine mareena miniinse firookkok mat sa’aatannette. Losa’n mine afookkok lamina tommii onti daqiqi gatukkuuyyatte. Mashka’oomim ixxi miniinse losa’n min afeebe’e goog soree onti daqiqaa massookko.

Balli lamarii kollii afeebe’e losa’n minenne higisookko. Balli sadeen-
ti sa’aatanne mine daba’lookko. Sadeentiinse sadeentii kollii afebe’e hooshsho’o itookko. Eelasage sadeentiinse kolliinse ki’isaa honsii kollii afeebe’e usheexxookko. Ka ayyaa’m losano soroobimma asheerook-
kok honsonnee kollonnette. Honsiinsee kolliinsee tommii mat sa’aat afeebe’e uwawakko’i mi’n baxo baxookko.

Tommonnee lam sa’aatanne olla’i beshshuwine maqire lelleena firook-
ko. Lellina bi’isoo amman mat sa’aat xale’e. Tommiinse lamii hii’m mat
sa’aat afeebe’e amana hii’m ishsha gudisukkuuyya hara’mookko. Hii’m mat
sa’aatanne hii’m ichcha itookko. Ichcha itakko’i muuta aanshim-
minne amana hara’maa lasaga hii’m lam sa’aat afeebe’e ixxi abaroosinne
maqirem Televixhiina moo’amookko.

Hii’m lam sa’atiinse ki’isaa sas sa’aat afeebe’e losano sorooboo amman ihookko. Balla losukkoka edaahim soroobookko. Aagubee’i luwwa edaa-
him annaa amaa xa’mookko. Annim balla losukkoka moo’aa xishshaqqqa

issookko. Hii’m sasiinse soor sa’aat afeebe’e Televixhiina a Sinima’aa moo’ookko. Lombaam iinsina marookkok hii’m soor sa’atannette.

Losixxi Mato

Qanannaato shooto’i issimminne awwanoo xa’michchuwwa baxxanchi woronne IMS daballehe.

1. Lombaam diriichchiinse ki’ookkok da’l mee’i sa’atannette?
2. Lombaam ginjira iteena awwaaxxookkok mee’i daqiqannette?
3. Lombaam losa’in mine mareena minii firookkokmee’i sa’atannette?
4. Lombaam losa’n minenne higisoo mee’i sa’aata?
5. Lombaam bal-ballal soroobokkok mee’i sa’atinatte?

Losixxi Lamo

Shiinnaatisimma

Qanannaato shooto’i issimminne “A” lokkaaganne yookeeno “B”lokkaaganne yookeeniinse shiinnaatantam keeno shiinnaatissehe. Losisaanchi “A” lokkaaganne yookeeno IMS moo’isakkaamaare ki’nuwwi “B”lakkaaganne shiinatamookkoka mare’inne moo’issehe.

Lombaam balli woronne
baxoo luwwa (A)

- 1 Lombaam insiinse ki’ookkok
- 2 Lombaam ginjira itaa guullookkok
- 3 Lombaam losa’n mine afookko
- 4 Lombaam mine da-ba’lookkok

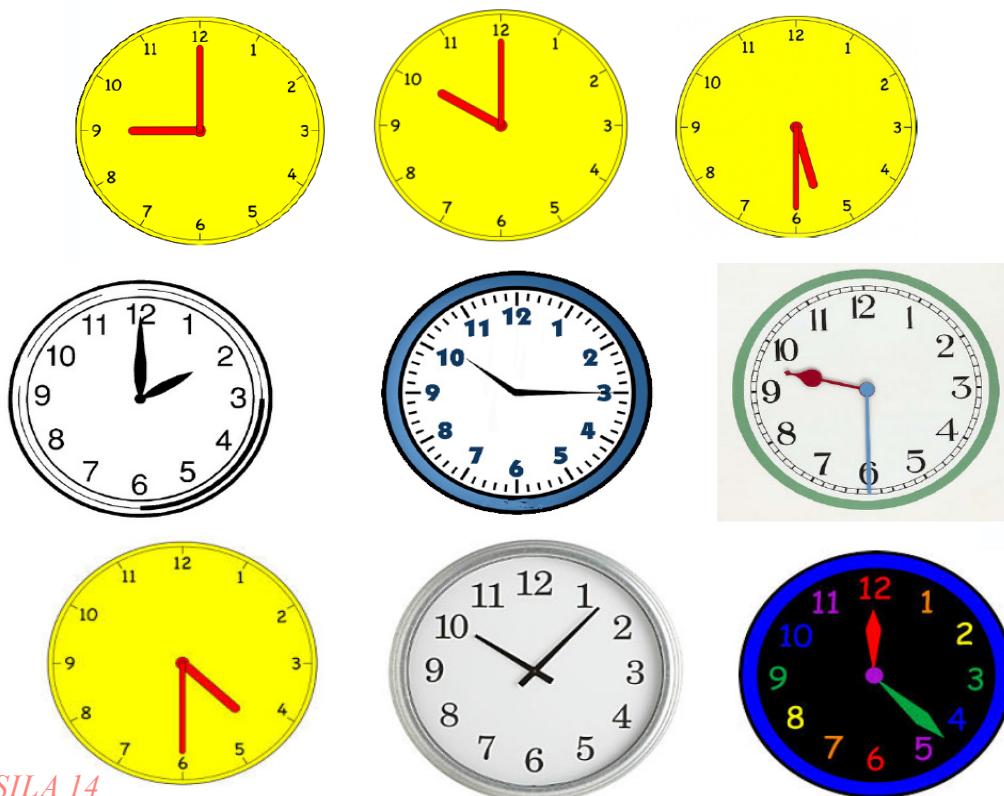
Baxoom baxamoo
ammane (B)

- A. Ballaannonne honsonnee kollonne
- B. Hii’m mat sa’aatanne
- C. Tommonnee mat sa’aatanne
- Ch. Da’l tommonnee lam sa’aatanne

5	Lombaam mi'n baxo
asheerookko	D. Hii'm sas sa'aatanne
6	Lombaam lellina firookko	E. Hii'm soor sa'aata
7	Lombaam hii'm ichcha
itookko	F. Hii'm lamonne
8	Lombaam hii'm sorooba
asheerookko	G. Da'l lamina tommii onti
daqiqi gatukkuuyya
9	Lombaam hii'm soroo-
bo'o guullookko	H. Ballaannonne sadeenti
sa'aatanne
10	Lombaam ense'eena ma-
rookko	I. Dara mat sa'atina tommii
onti daqiqi gatukkuuyya

LOSA'N BAXXAMCHI SOORO

Gortannikaa Xaraphpheezikaa sa'aata qananaa'imma

MISILA 14

Losixxi Mato

Xuunsammi woc Baxo

Ki’nuwwi losisaanchinne maqire ikkakka’ a misilanne moo’lakkam sa’ata qananaa’lakku’uuyya xunsammi woc woronne awwaaxxitakka’ a moo’issehe.

Kob’lishshina:

Sa’aat xig mat : lamiinse tommi daqiiqi higaakko yookko.

Sa’aat xig sas : Da’l sas sa’ata moo’isookko.

Losixxi lamo

Aganna kura

Lombaamika kobi’lishsha shooto’i issitakka’ a ki’nuwwi balli hoshsha sa’atinne eddakka’ a qaarxi beshshuwwina caakkissehe.

LOSA’N BAXXAMCHI ONTO

MARE’UWWI FINTE’O

Losisaanchinne maqir ikkakka’ a losa’n woronne lossakko’ aannika illi mare’uwwa finteh

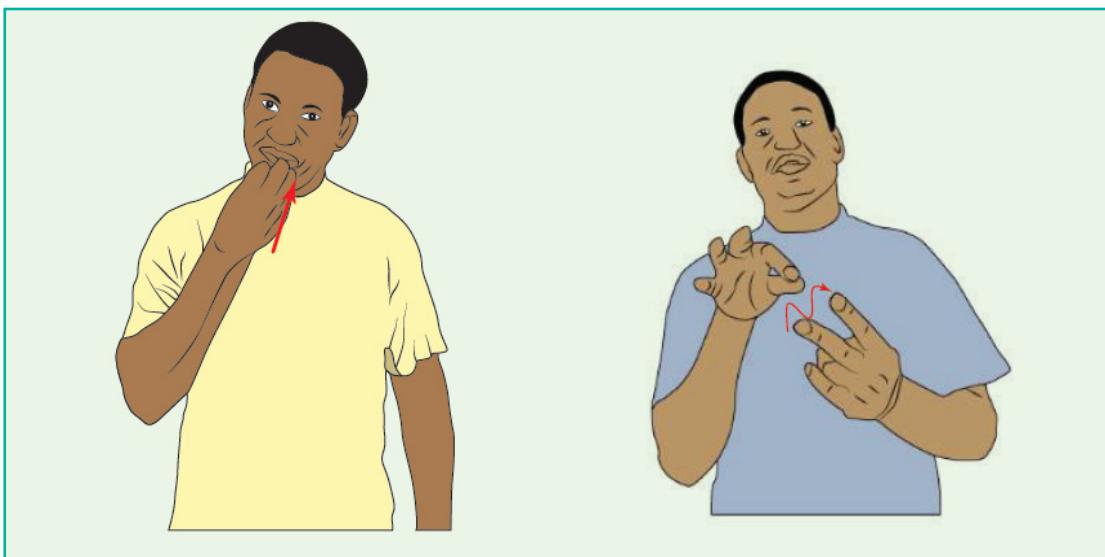

“Sa’ati” mare’i finto’o

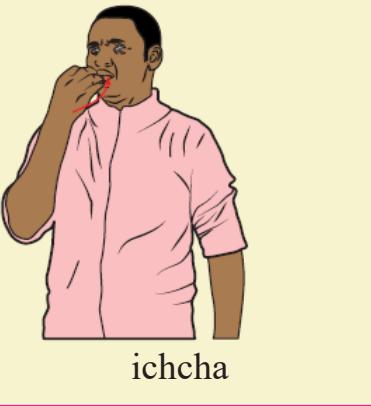
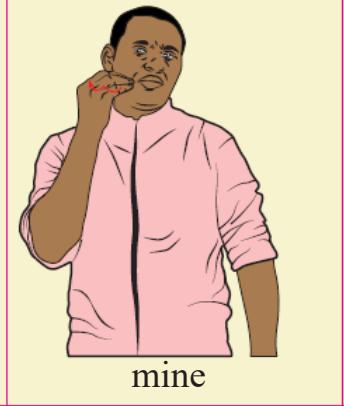
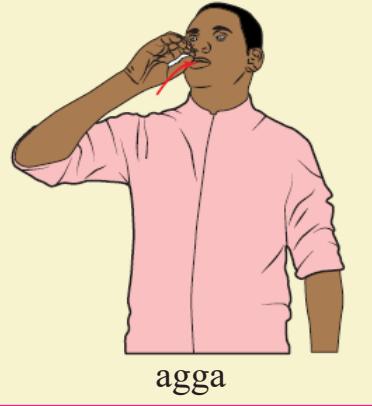
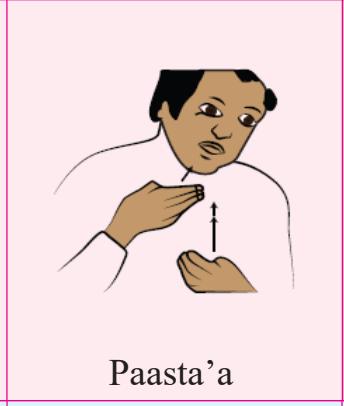
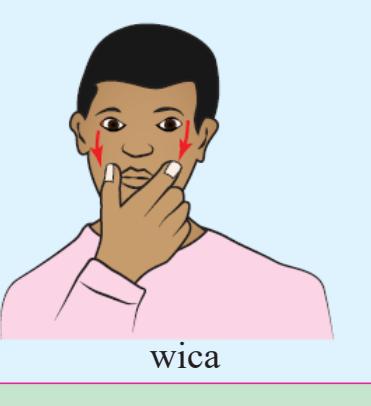
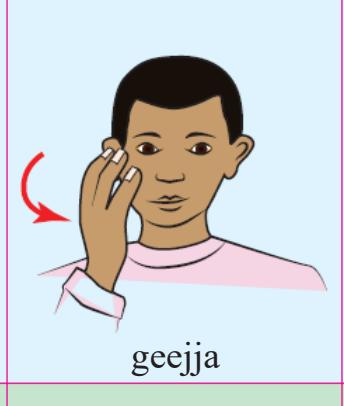
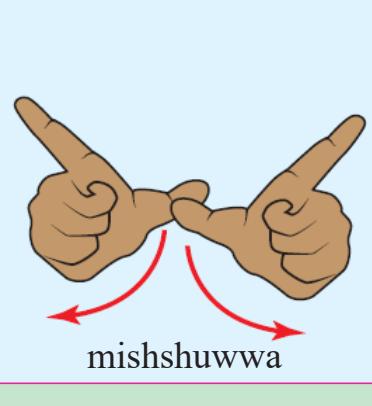
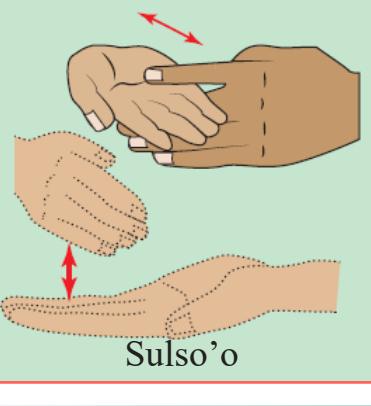
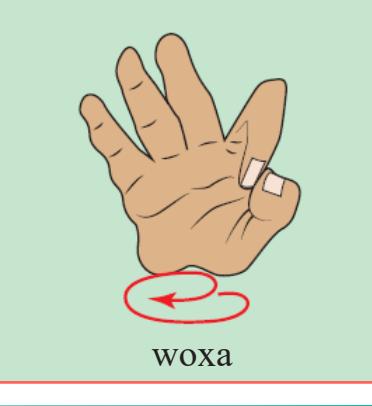
- A. Mare’oo’m angi qoocci ----- qubbukki moo’isaanchi
maxxaara
- B. Mare’oom baxamoo beyyi ----- qeddi angi qinxixxi gurubbo
- C. Mare’oo’m angi oobbi ----- aadi moo’oo kollo
duuha’i
- Ch. Mare’oo’m mikmikaat ----- iimii aadii
- D. Mare’oominne maroo illi ----- mahim bee’
caakkishshii Orachchi
mikmikaatii

USHEEXXAT LAMARA

ICHCHI DOO'LO'O

ichcha + doo'lo'o = ichchi doo'lo'o

LOSA’N BAXXANCHI MATO

ICHCHI HAGALLUWWI MARE’UWWA

Losixxi Mato

1. Woroon misilanne moo’lakkam ichchi hagalluwwa laqqakkam ich-cha mare’inne moo’issehe.
2. Misi’l woronne bee’eka ki’nuwwi hegeeqli te’im giichchan ihookki ichchi hagar yoolas minenne awwaaxxitakkam mare’e qarxi beshs-huwina moo’issehe. Mine – minenne awwaaxxitakkam mare’e annanni annanni ihulas e’laanchi mare’e doo’litakka’a ka lasagina ee mare’i xale’e awwaaxxitakeena iittammehe.

MISIL 15

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

ICHCHAA AGGAA DOO’LAKKAMISA

Losisaanchi (Erqoocci ichchi mi’n gambbayyaato) yoo qanannaato qanaaa’lakkuyyi IMS awwaaxxakkamisa sawwitoomanne danaamisa aw-wonnehe

ERQOOCCI ICHCHII MI’N GAMBAYYAATO

Baxxanchi Mato

MISIL 16

Mat balla, iyyanni eesse, iyyummaa hoffi iyyaayya hooshsho’o koyy-inanseena ichchi mine amadaa marukko. Ichchi mine aagimmina iina luxxi xirem hee’ukko. Anga aanshaqqinaa afullumisam iyyanni qaphphaa anga aphphisukko. Danaanaanchi waaraa “Maha ijaajamo?” yaa xa’mukko.

“Mahi yookko” yukko iyyanni cababaa. Danaanaanchim mulli xaraph-pheez haniins mat laastiikinne eddeesamaakkoo kitaaba laboo luwwa iyyannina uwaa marukko. Iyyanim amadukki kitaaba laboo luwwa moo’isukkuuyya “Kuk meeno’o yamamookko” yukko. Ka meeno’onne annanni annanni ichchi hagara bitinne maqirem kitabamaakkooohane.

“An hasoommok maa’l babiso’o, ki’nuwwim hassakko’oka doo’limma xantakkamo” yukko.

Iyyanni meeno’ooma nikollonne biddiqaa’ukkuuyya.

“An hasoomokki kashar woxa” yito’o iyyumma meeno’oomam moo’loo’ne.

Meeno’ooma iyyannii aa’aa iyyannisam cababaa afuuraa diidaramukkoka qananaa’imma asheerummo. Lobakat ichchi summuwwi iina haareechi hee’ukko. Injeera yoo summoomam moo’eenaa xanummoyyo. I hawwo la’ukkan ihaa mishiqa ”ichchi mine aagaa meeno’onne diidaramukki ichchi summik mahoom aagubeelas danaanaanchi caakkisona xa’miteena xantootto” yukko.

“Manni injeera itukkuuyyatte ihukkaarem ka diidaa’l woronne mahina bee’atahe?” yummo

iyyannina edaahim.

“Ichchi minenne injeera maa’l babiso’inne te’im kashar woxinne mk yamamooyyo. Kashar woxa maa’l babiso’oo mk.”

Yimmim injeerinne maqire yimma. Ati ijaajjilas daabbo’innem eebeena xanookko.

“An hasoommokki shorbo’o” yummo bolxaa. “Iinam” yito’o iyyaayyam eese awwonta’a.

Iyyanni odim anga aphphisukkaare illaqqi danaanaanchim waaraa niga danonne uullukko. Ka hoffi tiissiishshi daftara amadaakko.

“ Mat maa’l babiso’o mat kashar woxa lam shorbo’oo ” yukko iyyanni. “Agakkam luwwa maha eebo?” yaa danaanaanchi xa’mukko. “lam biira’ a lam faanta’aa”. Iyyanni iittinoom luwwa la’oo bikkina neese xa’moo’nem dabachcha uwuwukko. Ichchi waareebe’e egellumuuyyam iyyanni ichchi mi’n see’l bikkina edaahim losano uwuwuko. Kb: Ichchi minenne bitonne fitamakkam bee’isa ihukkaarem ayyi manchim ichcha ijaajeena gaassaa mee’no’o qananaa’aa bitonne iittamu beelas ureena xanoo’isa odim ichchi waara lasonne dabarimmi te’im hasoommoyyo yimmi xanamoo bee’isa caakkisukko.

Losixxa

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo xa’michchuwwa IMS losaa’n illagenne daballehe.

1. Erqoocci ichchi mine aagimmina meekore hee’ukko?
2. Erqoocci ichchi mine marukkok ayyennem maqire hee’ukko?
3. Danaanaanchi xaraphpheez hanii ki’isaa Erqoocci uwukkok laastiikkinne eddeesamaakkoo kitaaba laboo luwwi mah hee’ukko?
4. Erqoocci meeno’o moo’aa maala’lukki luwwi mah hee’ukko?
5. Ichchi mine aagukki manchi meeno’i woronne diidaramukki ichchi hagara laqitbeelas mah issimmi hasisoo?

ERQOCCI ICHCHI MI’N GAMBAYYAATO

Baxxamchi Lamo

Intaa angaa guullinummisam iyyanni edaahim anga aphphisukko. Anga aphphishsha macceesaa danaanaanchi

waarukko. “Badan mee’o?”yukko iyyanni. Danaanaanchchim maham wocoo’n daba’laa elle’ukko.

Danaananchm

memo,o labbamota ihukkaarem qaxoo’misanne hoffi daftara labbamota eebaa iyyanni illagenne dissukko.

Iyyanni fooqaa’oohaare mat gootto’i woraqat woronne yookkoka moo’ukko. Iyyanni ki’isii bira fissaee dabta’l labbamaant woronne dissa lasonne danaananchina uwukko. Gootto’i woraqatichcho ki’isaa moo’isukkuuyya “Sirra’i naqaasha xa’mimmi hasisookko. Neese sirra’i naqaasha xa’minummi beelas adilina miqimmi hasisoo sirra’a miqooyyo. Adil sirra’a egeraa miqisu beelas odim iini’noo adi’l baxaanina miqo’o uwrimma,losa’n minneewwi, fayya’oomaegerakkam xaaxxituwwi, googguwwii mk. baxameena xanooyyo. Kukim neese hawwodookko.”

yukko.

Danaananchim massukki gootto’i daftara laboo luwwa dabaraa eebaa iyyanni illagenne dissukko.

Maala’laamma iyyanninsem gaassa fooqa’oommaare woronne yookkok iyyannina daba’limmi laboo

bir ihukkisa la’ummo.

Filleena inkaamoohaannonne sirra’i naqaasha dereeraa hacca wixxa’akkam qarcaaxxi woronne ubbuusukko.

“Hinkide?!” yummo maala’limminne. “Adilina uwvitoo labisam hee’ummo.”

“Kuk adilina uwramooyo.” yukko iyyannim.

“Kuk uwramoo beelas adilina minqqummis mahinne la’amoo?” yaa iyyanna xa’mummo.

Siixxum haarechchi losanonne lobakata liiramaa iyyanna galaxxummo.

Losixxi Mato

Sawwite Wixxaachcha

Hanaan hincukki qanannaato gundissakka’ a ki’nuwwi gaqqi caakkishshinne eddakka’ a qarxi beshshuwina caakkissehe.

Losixxi Lamo

Qanannaato shooto’i issimminne awwonoo xa’michchuwwa qarxi woronne IMS daballehe.

1. Erqoocci anni edaa edaa anga aphphisukkok mahinatte?
2. Erqoocci aayya doo’lito’i ichchi maha?
3. Bito aa’akko’i luwwina naqaasha xa’mimmi hasisookkok mahinatte ?
4. Adil minqummi bi’l qaxooma hinkid la’oo?

5. Erqoocci ichchi mi’n gambayyaatonne macceesamukki luwwi mah hee’ukko?

Losixxi Saso

Gaalchi atoorachcha

Gaalchanne ikkakka’ a qanannaaxxi woronne Erqoocci ichchi mi’n woronne losukki haareelli losano annanni issitakka’ a hincoo’isa issehe. Gaalchi baxo baxxakkam xire losisaancho xa’mimma badditakkotte.

Losixxi Sooro

Qanannaaxxi woronne la’amto’ i ichchi mi’n woccuwwa diidaallehe.

Kobi’lishshina:

“Lam biira’aa lam faanta’aa”

Losixxi onto

Diraama’ a

Lam lam ikkakka’ a mat danaananco mulleka danaanakkam manchi ihaa ichchi mi’n woronne gundi diraama’ a laba

beshshuwwina hicaa’lehe.

Losa’n Baxxanchi Saso

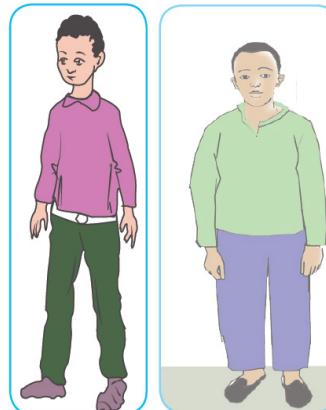
Sono’ aam ichcha

Lato’ii Leero’ii ichcha doo’lamukko

MISIL 17

- Lato’o: Gnjira mah itimma doo’litoo?
- Leero’o: Dabbo’oo shahe’ee iteena doo’loommo.
- Lato’o: Anim ki’isame. Shollee’aalli gjiranne liiramoommo. Iyy-abbaayyi ihukkaarem gjira iteena ittooyyo.
Shahe’i xale’e agaa losa’n mine marukkuuyyya hooshsho’ina uwakkam birinne karameellaa maasitiikaa aa’aa iicukkuuyya hosookko. Lobakata nacaa hoongaanchoo ihubikkina laqqam keen hundim faangayyitamo.
- Leero’o: Iyyabbaayyaanninne odim edamchi bee’ane. Hoorakko’i beelas gjiraa hooshsho’oo yimmi bee’ane.
Siidukki luwwi hundam higisaa itookko. Lobakata geejjim-mii ki’aa xulbe’e lellaa xanooyyo. Ixxi gejjoomii ki’isaa manni hundim gadookko. Odim hundammanem xissookko.
- Lato’o: Iyyabbaayyim lobakat ammane xissookko. Lobakata haw-wosoo xissi maruchcho?
- Leero’o: Paasta’ a duubbi kaashshuwwinne luxxi doo’lo’o. Ihuk-kaarem ballanne mat koriinse loboka itoommoyyo.
Fayya’oominaa xaligganinaa ichcha dabaransaa hurbaata iteena yakummuuyyatte?
- Lato’o: Iikki luxxi doo’lo’i mishshuwawa.
- Leero’o: Ihukkaarem mishshuwwa ejjo’ina itakkamane bagaan mul-lam ichchi ikkeena xantamoyyo.
- Leero’o: Iyyummam kaka laboo woshsha kutto’ookko. Ka mash-ka’inne fayya’oomina mishshuwwa iteena illage mulli ichcha itoommo.

MISIL 18

Losixxa

Leero’oo Lato’oo wosso’lito’isinne awwonoo xa’michchuwwa qarxi woronne IMS daballehe.

1. Misi’l woronne Lato’i abbaayyi hinkan ihukkisa losisaanchina caakkissehe.
2. Misi’l woronne Leero’i abbaayyi hinkan ihukkisa losisaanchina caakkissehe
3. Gabaliinse hoffisakkatii gabaliinse lonsakkatii itimmi afisoo hawwojja kullehe.
4. Leero’o fayya’attee xaligattee ikkeena awwontam ichchi seer maruchcho?
5. Lato’o mishi xale’e ittam bee’isa soganto’ok mahina labissakkammo?

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

MARE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ihmiminne usheexxat woronne lossakko’aanni-inse illi mare’uwwa fintehe.

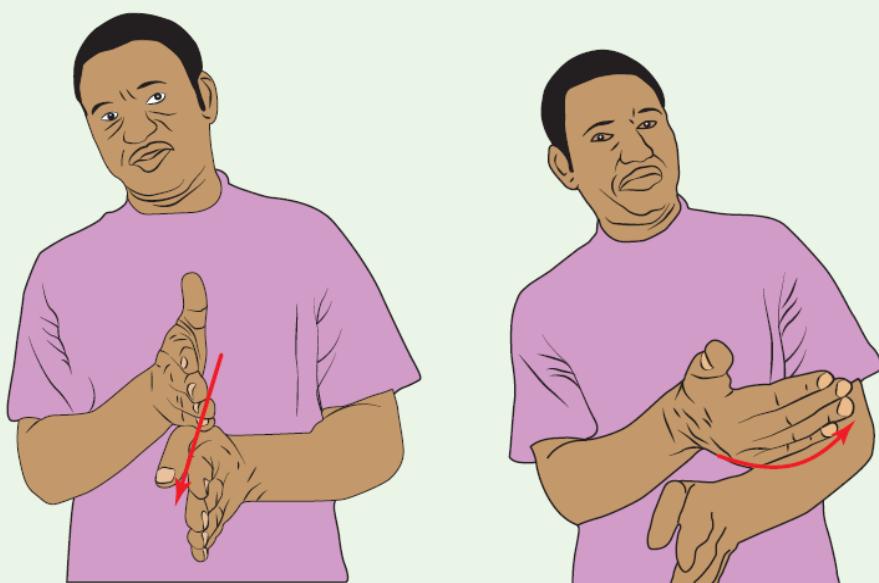
ICHCHA

ICHCHI MARE’I FINTO’O

A. Mare’oo’m angi qoocci	-----	xufammi onti xigo
B. Mare’oom baxamoo beyyi	-----	suu’m hanenne
C. Mare’oo’m angi oobbi duuha’i	-----	Woro’l kollonne
Ch. Mare’oo’m mikmikaat	-----	bii’l kolliinse
woro’l kollonne
D. Mare’oominne maroo illi caak-
kishshii orachchi mikmikaati	-----	cababbaakkoo ille

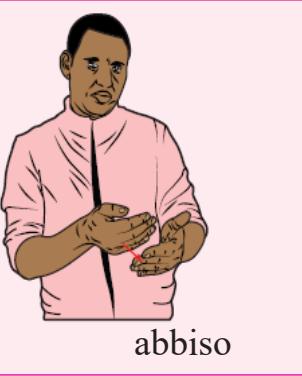
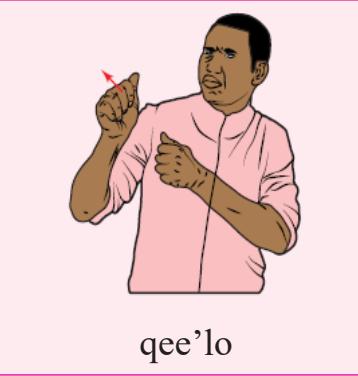
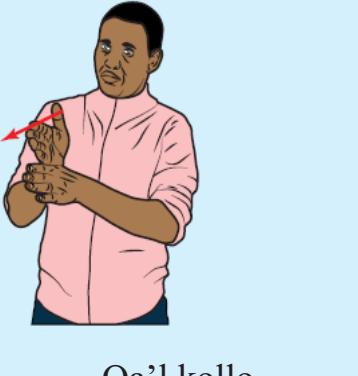
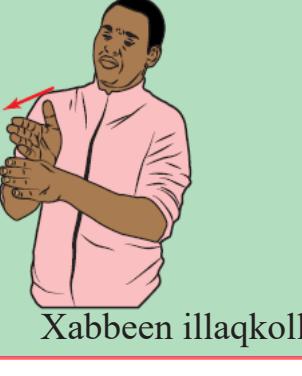
USHEEXXAT SADEENTO

QAR YOO KOLLO ANNANNI
ISSIMMA

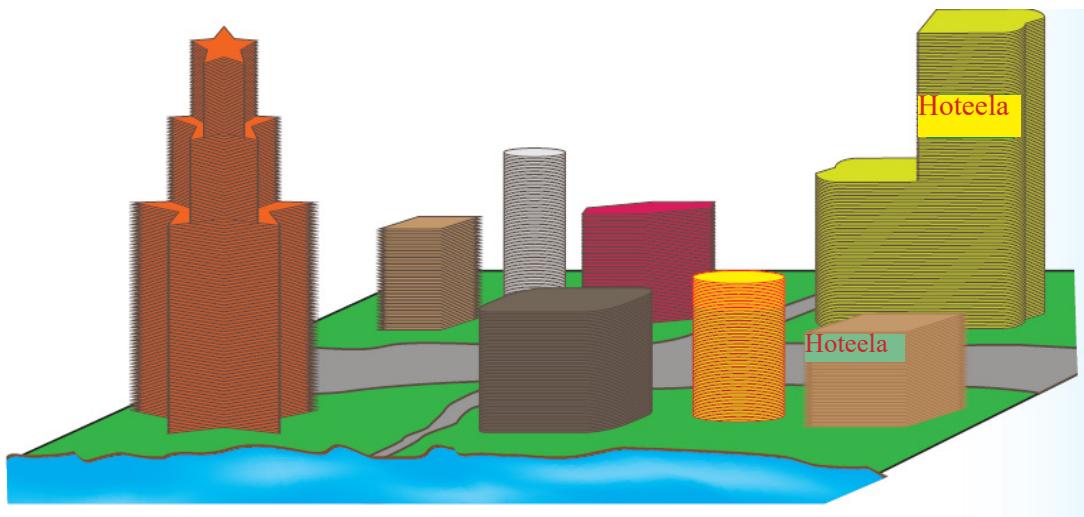

Qara

Annanni issimma

 <p>hanaan</p>	 <p>iim aa'aa'</p>	 <p>makkollo</p>
 <p>abbiso</p>	 <p>midaado</p>	 <p>qee'lo</p>
 <p>makka</p>	 <p>qedda</p>	 <p>Qa'l kollo</p>
 <p>Xabbeen illaqkollo</p>	 <p>Qeddikollo/ qa'l kollo annannissimma</p>	 <p>daajje</p>

NI OLLA’A

MISILA 19:

Losixxi Mato

Moo’immi Qanannaato

Awwonoo misila eege’lo’inne moo’lakka’a maha moo’lakkoda’e qarxi beshshuwwina caakkissehe.

NI OLLA’A

Awwonsa: Losisaanchi awwonoo gundi qanannaato qananaa’akkamaare danaamisa awwonnehe.

Ni olla’i Addis Abaphphi woronne ebeer hegeegiinse matotte. Ni olla’i illageen higookkokii lambe’i kolli Addis Ababa massookkok haraar asipaalti goog yookko. Qeddannee makkannee odim lob aspaalti googii asheeraa daajji afeebe’e afookki gaba’lisa awwaadoo xuqqi woro’l goog-guwwi yookko.

Ni hegeeqqi afa’li kollinne gaba’lamaa hegeeqqi hacca fii’aa massaa el-leesoo ni hegeeqqi muccuroomina tamoo daajji yookko. Hegeeggonne aspaalta awwonaa baxamukki annanni annanni dadda’l xaaxxituwii

gimbi minneewwii yookko. Makkinnee qeddi kollinnee olla’i toch-chonne lam hoteelluwwi yo’o. Qeddi kollik lob hoteel ihukkuuyya makk-kollinne odim yookkok hof fi hoteela. Lob hotee’l midaadinne kobe’i suuqqi yookko.

Hoffi Baankii makkollinne ni olla’i oosii xulbe’e lellinoom hof biir beyyi yookko. Qeddi kollinne odim olla’i meer siidamookko. Ayyaanaam min, mee’l illagennette. Ni min geejji

Hotee’l afaree’n kollinne xuqqi aspaalti kollonne dabaraa baxamukki haraar ooxxi woronnette. Mare’oominam ihona goocanne suuqichcho yookko.

Ni mi’n midaadinne marife’e qaxxakkam min yookko. Ellaam-baam min marife’e qaxxakkam minii woroon siidamookko. Gatukki olla’I uulli ixxina’i ixxim amaxxamto’oka

laboo ebeer minneewwi nne ifisamaakko..

Losixxi Mato

Baxxanchi beshshuwwinne maqire lam lam ikkaka’ a ki’nuwwi olla’i bik-kina ammannishsha dabasaqqammehe. Uwwamukki amma’nishshisinne sholle’ aalli mare’uwwa awwaaxximminne ki’nuwwi beshichchi olla’i misila ki’isakkeena yaki’lehe. Misiloomeka illi xiniininne summamto’i beyyuwwi qoocca uwakkam amma’nishshinne maqire labaqqamoohan ihmima sawwi’lehe. Ki’nuwwi misilina amma’nisha uwrukki losaanchi moo’aa amma’nishshii misilii hinkaa’na labaqqamtamda’e oogattehe.

Losixxi Lamo

Qar kollo Moo’isaancho Awwaaxxakkamisa

1. Losisaanchi qanannaato qananaa’akku’uuya awwaaxxakko’i qar kollo moo’isaanchi mare’uwwa fintitakka’ a moo’issehe.
2. Xig matonne fintitakko’i qar kollo moo’isaanchi mare’uwwa aw-waaxximminne ki’nuwwi hegeeggonne siidamoo illi beyyuwwi hannonne siidamooda’e qarxi beshshuwina caakkissehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

QAR KOLLO XA’MAKKAMISAA DABAR- AKKAMISAA

Mahaammade: Hay fayyaa’oom xaaxxitenne fissoo goog hin-kee’nnette?

Bootamo: Illaqqi kollonne xibbi meeti’l qaxa mattitisam qed-di kollonne dufitoohaare , qadaalli soor fooq mine moo’lootto. Fooqii higgoohaare xuqqi googo siid-dootto. Googo awwontaa mattoohaare fayya’oo’m xaaxxixxi gadano afisookko. Fayya’oo’m xaaxxitoom yookkok woronne aaggoohaarette.

Misho’o: Urato isse, meera massoo googi hinkeenette?

Abdalla: Lob googo awwantaa illaqqi kollonne mattoohaare hospitaalla moo’lootto. Meerom hospitaaliinse aadet ihookko. Hospitaala higgittisam siiddoottoka luxxi du-faachchi googo awwontaa makkollonne dufitoohaare meera moo’leena xantootto.

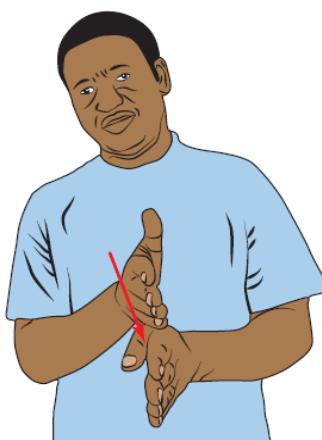
Losixxa

3. Sawwit dabassaqamchi woronne kurakko’i qa’l kollo moo’isaanchi mare’uwwa moo’issehe.
4. Xa’michchi xig matonne uwawamto’i dabachcha awwaaxximminne xuunsammi woca baxxakka’a losisaanchina mo’issehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

MARE’UWWA FINTO’O

Losisaanchinne maqire ihmiminne usheexxat woronne lossakko’i illi mare’uwwa finteh

QAR KOLLO MARE’I FINTO’O

A.	Mare’oo’m angi qoocci	-----	Sh/ biddiqaakkoo
angi oobba
B.	Mare’oom baxamoo beyyi	-----	biq illagenne
C.	Mare’oo’m angi oobbi duuha’i	-----	qeddi kollonnee
makkannee
Ch.	Mare’oo’m mikmikaat	-----	illaqqi kollonne
D.	Mare’oominne maqire maroo illi
caakkishshii orachchi mikmikaatii	-----	xiniinso’i ille

USHEEXXAT HONSO

TIRAAFIIQQI SEERA

Tiraafiiqqi Fooliisa

Seera

Traafiiqqi foolisa qalama

Kashara

Baara

shaano'o

qadaal haxaraam googo

sila'a

Daafu

Ege'lo'o

Leho

LOSA’N BAXXANCHI MATO

LOsixxi Mato

Awwonoo misila ege’lo’inne moo’lakka’a misila moo’imminne laqqakko’i qax asso losisaanchina caakkissehe.

MISIL 20

IYYANNABBAAYYI SOGITANO

Iyyannabbaayyi tiraafiqqi fooliisichcho. Hundammanem neese moo’ee-na waaroo xire tiraafiqqi seera moo’oo’isinne losano uwwookko. Ixxi kurukkisanne lobakkat manni ballina ballina tiraafiqqi daafinne letamo. Lobakat mannim dee’wwi ihaakko. Amaxxi bi’aakko. Iyyannabbaayyi lokki googaanii kaame’e ushe’aanii tiraafiqqi seera eggettota’n ku hawwi qooccamooyyo yaa amma’nookko. Uwwukki losa’n lambe’iinse aw-wontam keen siidamtamo.

1. Lokkinne taakke’nummuyya hundammanem gooqqeka qeddi suum amandaa taakke’noommisa mashka’oomim kaame’uwwi hantululitamokki gooqqekka makki suume amaddatette ihubikkina waaroo kame’uwwa sholl’aallanne moo’neena xansiisookko. Kukim nigaga kaame’i daafinse ege’linoommisaa issookko.
2. Googo mulla hingoom xire hundammanem kaame’i hee’imma bee’imma qoosineena gaasinaa qeddi kolloo makkolloo moo’naa qadaalli haxxar yoo beyyi xale’inne googo mulloommisa.
3. Tiraafiqqi kashar caakkaa yimmi uulle yimmi ihukkisa, Baar gude yimmi ihukkisa, Shaano’i taakkina eeyyit ihukkisa manni misila moo’isoo tiraafiqqi ccaakki yoolas misiloom shaano’i hagaranne daba’loo xire xale’e googo mulloomisa. Mancho mo’isoo tiraafiqqi caakki beebeyyonne kashar caakki caakkaa hantululaan ullita’alasonne goog hingoommisaa.
4. Hantululaa’n googonne mah lellom lellinoombbeeisa.
5. Waaybeeqqoomii xanat hoffe’n yoo ushe’aan yoo bikkina ushe’aan daafa afisamooyyo yinaa cababinoombbee’isa.
6. Saa’linummuuya kaame’i tiraafiqqi seera egeroobee’an ihulas qoossiisimma sabulas tiraafiqqi foolisina la’isimma oobeelasim taakkoom gatona urakka’a dillimma. Iyyanabbaayyi amm’naxxisanne kakeeno hanqo’isam baxonne hosinsumlas tiraafiqqi daafina higisamaa uwjamchi gada’i horiyyem hoffane.

Losixxi mato

Sawwite wiixxaachcha

Qanannaaxxi horoor horoor sawwite wixxa’lakka’a ki’nuwwi sawwixxisinne qarxxi beshshuwwina caakkissehe.

Losixxi Lamo

Qananannaaxxi horoor horoor sawwite wixxaalakka’ a ki’nuwwi saw-wixxisanne qaarxi beshshuwwina caakkissehe.

1. Tiraafiqqi see’l bikkina sogitano uwuwukkok ayyette?
2. Tiraafiqqi daaf gambayookkok mee-mee’i ballannette?
3. Tiraafiqqi daafina lob mashka’i maruchcho?
4. Tiraafiqqi daafina saat te’im hantaar ihooluwwi maruchcho?
5. Lokkinne taakke’ noommi xire gooqqeka mak kollo amandaa marim hasisoo mahinate?
6. Googo mulleena gaasinaa egerimmi laboo luwwi maha?
7. Kashar tiraafiqqi caakki tirat maruchcho?
8. Ushe’aan daafa afisseena xantamo yinaa sawwimmi hasisoo mahina?
9. Saa’linummi kaame’ e ushe’ aanchi tiraafiqqi seera higaa moo’num-las maha issimmi hasisoo?
10. Tiraafiqqi seera egellumlas daafina biir ihmimi gada’i hiinkaa’na?

Losixxi Saso

Tiyaati’l Hayyo’o

Kashara, Baaraa Shaano’i kaarduwwa awwaaxximminne tiraafiqqi seera qaarxi woronne losixxehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

QAROO’M CAAKKISHSHI MARE’UWWA

Losisaanchinne maqir ihmiminne awwonoo kee’n qarooma caakkishsha shiinaatisehe. Illinne moo’lakko’i te’im illi naqaashuwwiinse macceesakko’i daafa qarxi beshshuwwina aganna kullehe.

Qarmannano		Weeshanchi summa
1	Niyyum ma / niyyanni	A. beetare
2	Niyyum ma / niyyanniama	B. eeshimma / annabbaayyo
3	Niyyum ma / niyyanniabbaayyi	C. lob ama
4	Niyyum ma / niyyannaayya	Ch. landichchi aro,o
5	Niyyum ma / niyyanni abaroos	D. lob anna
6	Niyyanni niyyummi abaroosina	E. amaayya / ada

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Aganna kura

Illinne moo’lakko’i te’im illi naqaashshuwwiinse macceessakko’i daafa qarxi beshshuwwina aganna kullehe.

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

MARE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ihimminne ka usheexxaxxi woronne lossakkko’aannika illi mare’uwwa fintehhe.

Kobi’lishshina

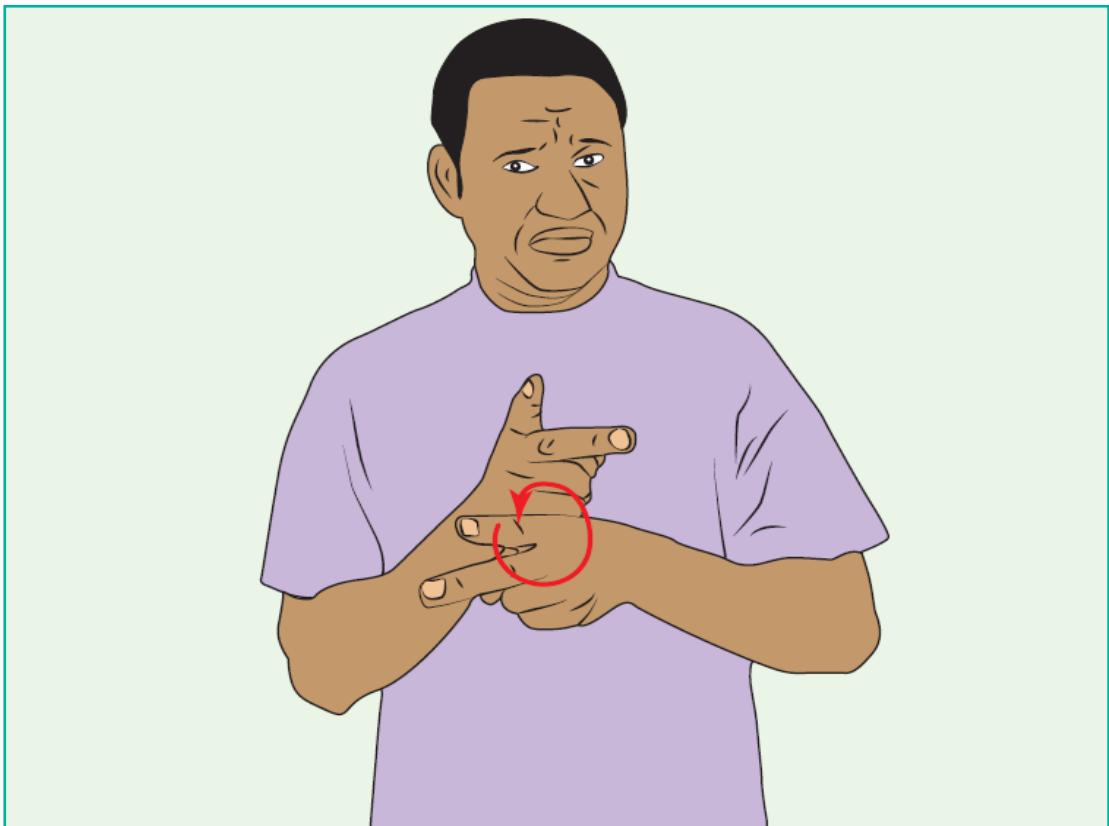

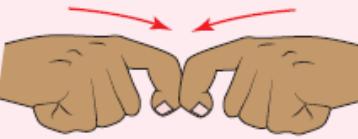
FOOLIISI MARE’I FINTO’O

A.	Mare’oo’m angi qoocci	-----	qinxukki daaph-
phisaanchi maxxaara
B.	Mare’oo’m baxamoo beyyi	-----	qeddi kolli cekko
C.	Mare’oo’m angi oobbi duuha’i	-----	aad
Ch.	Mare’oo’m mikmikaat	-----	biq kollii wororonne
D.	Mare’oominne maroo illi caak-
kishshii orachchi mikmikaatii	-----	mididaakkoo cekko

USHEEXXAT TOMMO

EGE'LO'O

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

MOO’IMMI QANANNAATO

Losixxi Mato

1. Awwonoo misila qoossitakka’ a moo’lehe. Misiliinse sawwitakkam luwwa afiseena xanoo daafo massimmi hasisoo ege’limmi hagalluwwa baxxanchi beshina caakkissehe. Caakkissakkeena hassakko’ i sawwite caakkishshina hasisoo mare’ e laqqakam bee’ an ihulas losisaanchiinse hara’mato xa’mehe.
2. Misilanne exxubee’ an ihaa mulleka laqqakkam daafo afiseena xanoo luwwi te’im soko’uwwi yoolas losisaanchina caakkissehe.

MISIL 21

LOSA’N BAXXAMCHI LAMO

Losisaanchi awwonoo qanannaato qananaa’lakku’uuyya danaamisa aw-wonnehe.

EGE’LIMMA

Ki’nuw ga,nanne, baxikaa losa’n mi’n hegeegonnee awwaadoo keeninnee hawwodoo luwwinne wo’maakkooohane.

Mat mat awwaadoo luwwoom hanqo’isa awwaaxxinummibelas hawwojja eebbeena xanttamo. Eebikkina ege’lim hasisookko.

Ni mi’n woronne siidamoo awwaaxxinoommi luwwi woriinse awwonoo keeno ege’linummuuyya

awwaaxxinummi beelas hawwodeena xantamo; Maqlanta, jajjara, barakiina, shuquna bi’isoo qaraare,

sarakko’i iibbaalli muuta, kemikaalluwwa, elektiriiqqi muutaa shibo’oo mk. ni losa’n minenne ubukki

xaalluwwi, shibo’uvwii qorqoro’uvwii ebeeraa tigeena hadashshuk gor-tanni, qashi te’im shu’m minneewwi, elektiriiqqi muuttuwwii elektiriiqqi shibo’uvwii mk. yookko.

Ni hegeegonne leerukki wo’i ,dambal te’im ageena xanoo daajjuwwi, ifisamto’i bee’i wo’i balluwwi daafo affisseena xantam hantululluwwi, mi’n diinat, bii’l moochchi, hamashsha sadeent maxxaarii eekeeno laboo naasichchii yookki qooccanchuwwim yo’o.

Hundem beyyonnem hawwoddam keen yo’o. Ege’linum beelas fayyaa’oomina naasichcho, Dee’oommaninaa lehinaa biir inkeena xannoommo. Anno’im qaraa’l minenne miqakkam badanina biir ikkamoo amaxximmi binneena xanookkoo.

Nigagam hawwojja afisoo luwwii egerimmii laboo luwwi lambe’enne awwonoo keen siidamtamo. Nigaqqi muccurooma egerimma, ayyi luw-

wam banxaa lasage anga saamuninne anshaqqimmi hasisookko. Intoom-mi ichchi hurbaaxxi muccurooma egerimma, minennee biirannee
awwaaxxinoommi muuta seeramisinne awwaaxximmi losimmii awwonsi
sono’isinne awwaaxxinaa lasage laboo beyyonne dissimma, losamu bee’i
daadaano
wwaaxxineena gaassinaa eehanni bikkina caakkisoo hanenne
kitaabamukkoka qananaa’imma te’im anno’oo niinnii lobkeeno xa’minaa
qoossimma. Minennee biirannee
mikmikinoom xire hasisoo’isinne ege’limmi hasisooohane.

Gaga ege’limminne nigaga daafinsee anno’om hasisoo bee’i bada’n mi-qo’ii gatinseena xannoommo. Niyyanno’i “ Jabbakka’ a hawwimmiinse gaassakka’ a qoorimma.” yitam hanqi yookko.

Losixxi Mato

Awwonoo xa’michchuwwa qanannaaxxisinne qarxi woronne IMS daballehe.

1. Daaflo afisseena xantam luchchi siidamtamokki hannonnette?
2. Daaflo afisseena xantam luchi niminiinsee nihegeegiinsee qeessimma xannoombree’ek mahinatte?
3. Mi’n woronne siidatam keeniinse daaflo afisseena xantam kee’neka sas kobi’lishsha uwwe.
4. Ege’linaa awwaaxxinumbeelas daaflo afisseena xantam kee’neka sas bax muuta qaddaa’e.
5. Ege’limmi hoongi eebookki hawwiinse hofqaxame qaddaa’e.
6. Nigaqqi minennee biirannee daafinse ege’limmina issimmi hasisoo keeniinse hofqaxam qaddaa’e.
7. Danaamisa ege’limmiinse siidamoo awwaado caakkissehe.
8. “ Jabbakka’ a hawwimmiinse gaassakka’ a qoorimma.” yimmi mayy-imda’e caakkissehe.

Losixxi Lamo

Ki’n minennee hegeegonnee daafo afisseena xantam luchchina issimmi hasisoo ege’limma qarxi beshshuwina caakkissehe.

LOSA’N BAXXANCHI SASO

MAE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ikkakka’ a ka usheexxat woronne lossakko’ aanni-inse illi mare’ uwwa finteh.

Kb: **Ege’limma**

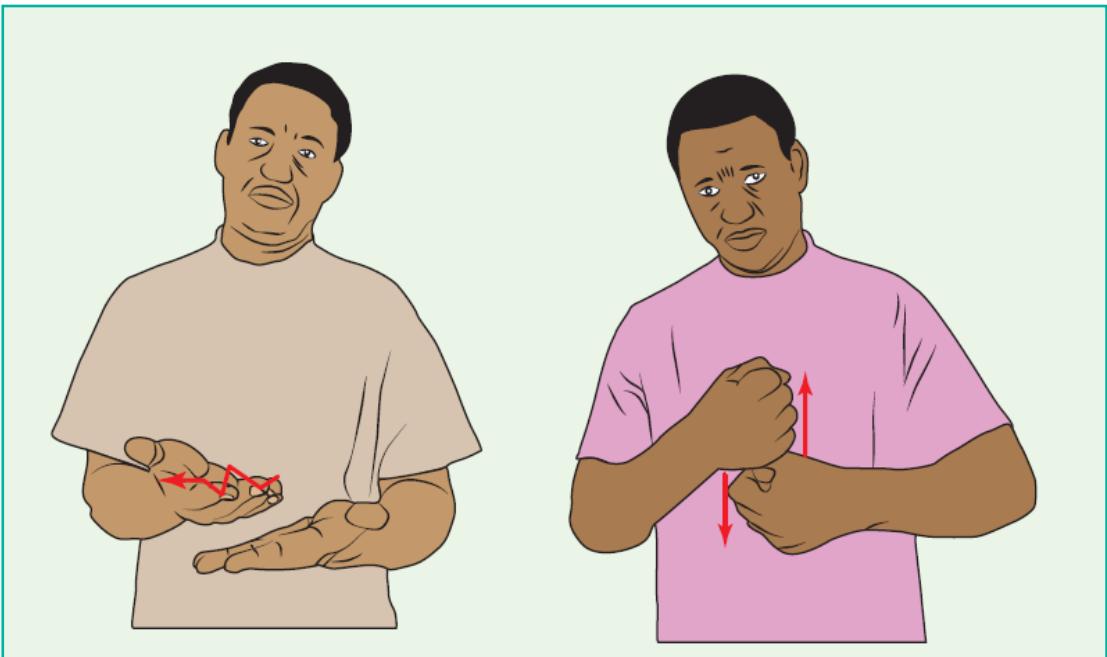

EGE’LIMMI MARE’I FINTO’O

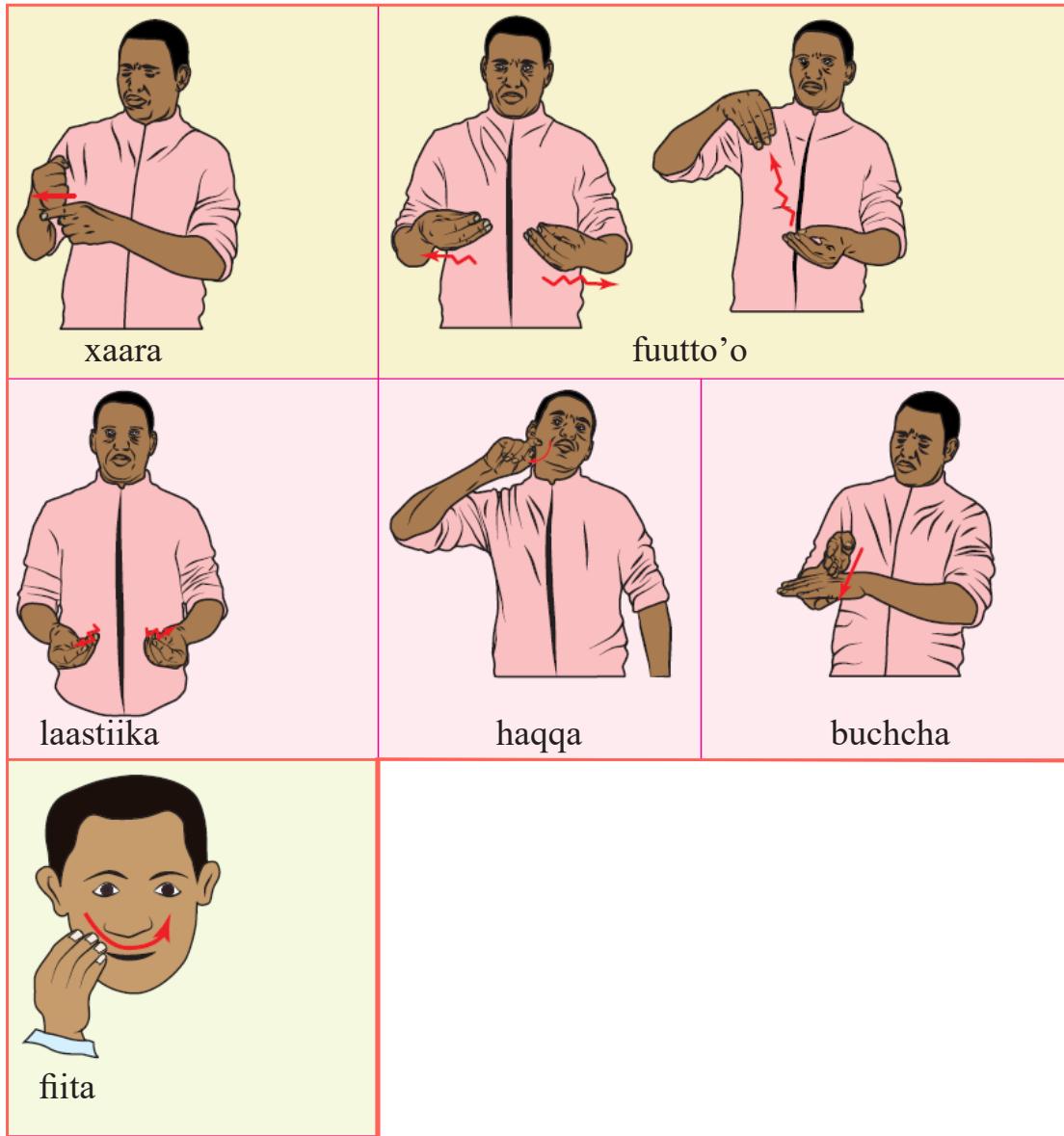
- A. Mare’oo’ m angi qoocci ----- P
- B. Mare’oom baxamoo beyyi ----- biqaannonne illagenne
- C. Mare’oo’ m anggi oobbi duuha’i ----- qeddi kollonnee makkannee
- Ch. Mare’oo’ m mik mikaat ----- kululleesa
- D. Mare’oominne maroo illi caak-kishshii Orachchi mik mikaatii ----- ii’mi yaakkoo cekko , ille deemmakka’ a

USHEEXXAT TOMMOO MATO

LUWWI BAXXAMCHA

luwwa + baxamcha = mat luwwi baxxamcha

LOSA'N BAXXANCHI MATO

Losixxi Mato

Hundim amaddakko'i luwwiinse mato doo'litakka'a awwonoo xa'mich-chuwwa IMS daballehe.

1. Amaddakko'i luchchi maruchcho?
2. Amaddakko'i luchchi baxamukkok mahiinsette?
3. Amaddakko'i luchchik awwaad maruchcho?

LOSA'N BAXXANCHI LAMO

Losisaanchchi awwonoo qanannaato qananaa'akku'uuyyya IMS aw-waaxxakkamisa qoosimminne

moo'lakku'uuyya amaxxammi xa'michchuwwa dabattakkeena guddehe.

FIITA DISSAKKAM MUUTA

Mat adil, ad'la'n mi'n woronne mishisoo xaraphpheesi hanenne lombinne afuuraa hee'oo mat buchchinne baxamaakkofita dissakkam muut hee'ukko.

MISIL 22

Mat balla adi’l landichcho fiita feetta’ a issiteena amadda’ a fift woro matto’o. Fiita feetteebe’ e fiita issakkam muuta abuul woronne uullanne dissito’o.

MISIL 23

Fiita dissakkamok lugumonne yoo buchcha moo’aa gado’innee ceem-imminnee moo’ukkuuyya “hinkid shigigaa’oolla, iina lokki yoota’n ka haccanne afuuram hee’ummoyyo.” yukko. Buchchi kaka macceesaa lobakata maala’laa “hooge eesooma ayyet ihummisa lachcha hoonge!” yukko sagara shiqqa’aa.

“ Mahaa!” yukko fiita dissakkam muut nadanjinne, “ hinkido’ne’i iggimma. Eese wocukkok! Ihulameense adi’l amaxxi ihummisa waarummokkim adi’l miniinsette ihummisa laqqoo?” “atette bagaan ki ayyoomano xaddittok ana’i igaga qoossaa la’oommo.” yukko buchchi; “ Iqachchona’e. oo-dor baxaanchi masseebe’ e at iinninne hee’litto. Ababa dissakkam muut nadadaa “An adi’l minenne mishisoo zaraphpheez” hanenne afuuroom lombi muuta; kiinninno’i hacci maqire mah edan-sookko.

MISIL 24

Wocaahim guulloo’n adi’l landichcho bilbilaantichcho holtu’uuyya la’qoo’nem lokinne aphphissa’a iiqama xa’ukko. Iiqamcha moo’la ‘a ajiifito’o. Nadanji lobakatin nem kininne xaansita’a buchchi issito’o. “Kalasage iina maham awwaaddooyyo; buchchi hee’litto buchchannem exxe.” yita’a lokkinne binnaa’la’ a matto’o. Ihukkisa moo’ukkuuy hee’ukki buchchi mishiqa “Habayyi daba’litaa waattitto!” yukko. Dir buchchanne daba’lukki gaass fiita dissaanchi ixxi gaga maala’laa “adaa’nenne buchchi hee’ummo” yukko.

Losixxi Mato

Awwanoo xa’michchuwa qanannaaxxisinne qarxi wonne IMS daballehe.

1. Mishisoo fiita dissaanchi baxamukkok mahiinsette hee’ukko?
2. Mishisoo fiita dissaanchi buchchi gadukkok mahinat hee’ukko?
3. Buchchi, mishisoo fiita dissaanchio at iqachchona’e yukkok maahina labissakkamo?
4. Mishisoo fiita dissaanchi gaassi heechchi uulla / hagara labukki gambayyaato caakkisehe.
5. Mishisoo fiita dissaanchi lasaanchonne qoossukki hanqi mah hee’uko?

LOSA’N BAXXAMCHI SASO

XA’MICHCHA XA’MAKKAMISAA DABAR- AKKAMISAA

Losisaanchi mat losaanchinne maqire awwonoo sawwit dabasaqqamcha IMS daballehe.

- Losisaanchi: Losisaanchi xaraphpheez baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchi: Xaraphpheez baxamukkok haqqiinsette.
- Losisaanchi: Woraqat baxamookkok mahiinsette?
- Losaanchi: Woraqat baxamookkok bura’ii(gaabii) te’im haqqi suburiinsette.
- Losisaanchi: Edde’ummi Shuraabbi baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchi: Shurraabbi baxamukkok fuutto’iinsette.
- Losisaanchchi: I kobe’i baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchchi: I kobe’i baxamukkok omachchiinsette.
- Losisaanchi: Ku shudaqqi baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchchi: Shudaqqi baxamukkok haqqiinsette.
- Losisaanchchi: Losisaanchi xaqash lokki baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchi: Xaqash lokki baxamukkok xaariinsette.
- Losisaanchi: Hacca wixxa’akkam qarcaat baxamukkok mahiinsette?
- Losaanchi: Qarcaat baxamukkok leemiinsette.
- Losisaanchi: Minxaaf baxamukkok mahiinsette?
- Losaan: Minxaaf baxamukkok aanciinsette.

Losixxi Mato

Sawwite dabasaqqamchi lambe’enne annanni annanni muuttuuwa baxximmina hasisoo muuttuwwa mare’inne moo’issehe.

Kb: haqqa

Losixxi lamo

Lam lam ikkakka’a losixxi matonne lossakko’i xa’michcha xa’mimmaa dabachcha uwrimmaa

shooto’i isimminne amaddakko’i luwwi mahiinse baxamooda’e xa’mam-mehhe.

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losixxi Saso

Losisaanchinne maqire aramtakku’uuyya awwanoo fara’l bon beyyuwanne wo’mookki mare’uwwa hassehe.

Muuttuuwa	Baxamuk muuttuuwa							
	haqqa	fuumto’o	xaara	laastiika	buchcha	Bura’a (gaaba)	Omach-cho	Aanca
Xorqe’e								
qabatot								
gaabebb								
Heeda								
Jarkana								
gala’aa								
Axaqa								
Maarasha								
Jabana								
Woraqataa								

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

MARE’UWWI FINTO’O

Losisaanchinne maqire ka usheexxat woronne lossakko’ aaniinse won won mare’uwwa finteh.

Kb. Awwaado

AWWAAXXEKA MARE’I FINTO’O

- A. Mare’oo’m angi qoocci ----- G
- B. Mare’oom baxamoo beyyi ----- biq illagenne
- C. Mare’oo’m anggi oobbi
duuha’i ----- woronne
- Ch. Mare’oo’m mik mikaat ----- woro’l kollonnee biiranee

- D. Mare’oominne maroo illi
caakkishshii orachchi mik
mikaatii ----- mahim bee’ane

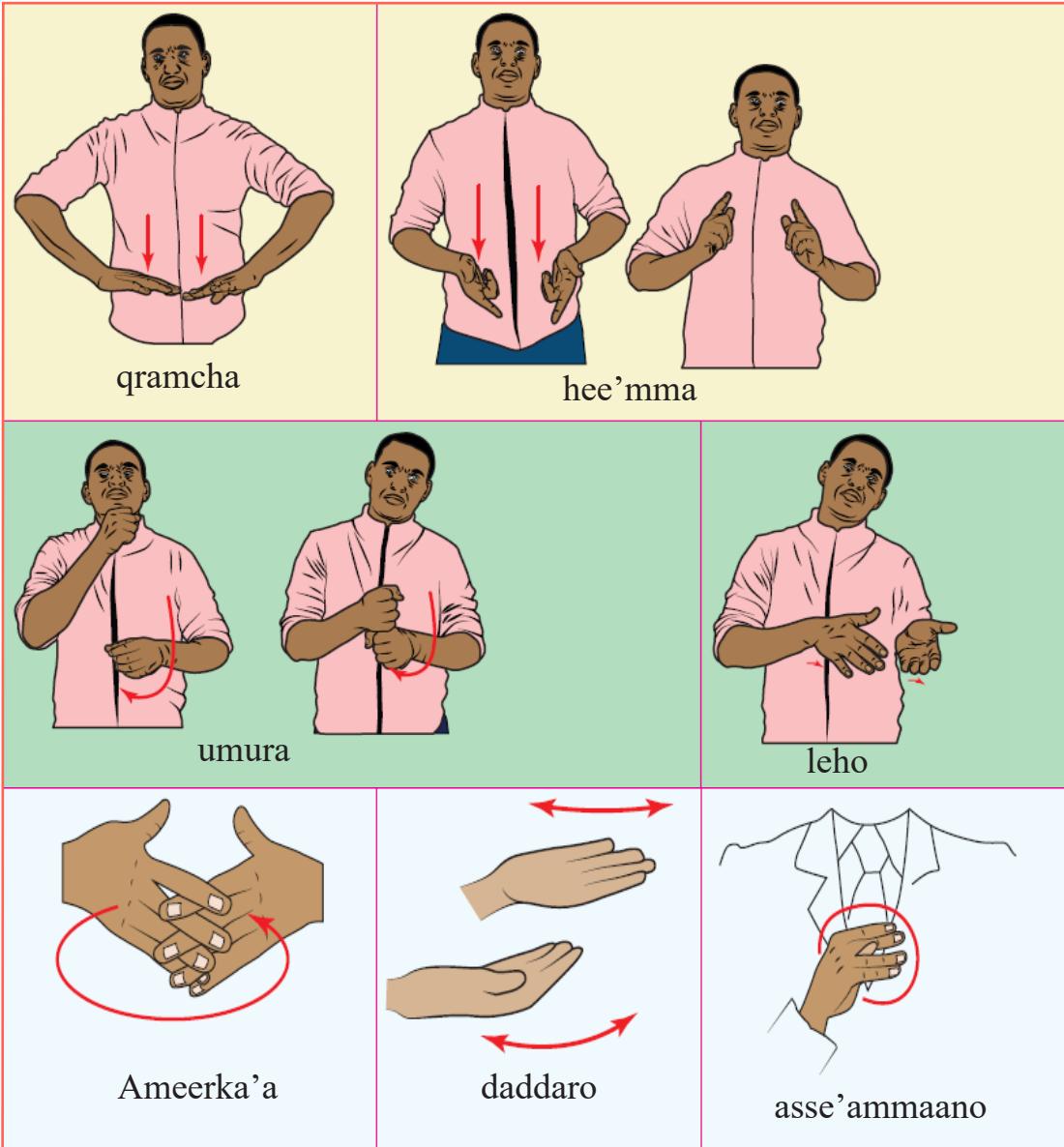
USHEEXXAT TOMMOO LAMO

GAGA LA’ISIMMA

Gaga

la’simma

LOSA’N BAXXANCHI MATO

Losixxi mato

Ki’nuwwi losisaanchchi issi heechchi aganna gundanne kurakkona. Losisaanchchi issi gaga caakkisakkeena awwaaxxakko’i mare’uwwa danaamisa moo’lakka’a awwannoo xa’michchuwwa daballehe.

1. Losisaanchchi issi aganna asheerakko’ok mahinnett?
2. Aganni kur woronne beyyo uwawakko’i quuxxuwwi maruchcho?
3. Aganna kur woronne awwaxxakko’i goollaanchi maruchcho?
4. Aganna kurakku’uuy higukkan ihukkisa moo’isimmina awwaaxxakko’i maer’uwwi maruchcho?
5. Issi agannanna hanqatukkok te’im exximmi hasisoo luwwi yoolas caakkissehe?

Losixxi Lamo

Lam lam ikkakka’a losisaanchiinse lossakko’i kob’lishshisinne ki’nuwwi heechchi aganna kurimma losixxehe. Awwonoo losa’n ammanenne losisaanchi baxxamchi woronne uyllitakka’a ki’nuwwi aganna kuttakkona xa’mantakkam bikkina kaba erisa losixxehe. Losixximma guulitakkam xire qarxi beshshuwwi illagenne awwanoo xa’michchuwwa daballehe.

1. Ki’nuwwi beshichchi aganna kur hinkiddet hee’ukko?
2. Ki’nuwwi beshichchi hincite ee’laanchchisa axisoo’isina maha soga-kkamo?

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

Losisaanchi awwonoo aganna qananaa’akkam xire danaamisa moo’lako’uuyya amaxxam xa’michcha daballehe.

DOFFITOCHCHI ANDIRWIU FOSTER (HANQO’I AGANNA)

D/R FOOSTEE’L MARE’I SUMMA

Baxxanchi Mato

Wo’m summi Andirwu Jaksen Foster yamamoommo. Qaramaa Li’umbeyyi hanaa’n Ameerika’i qarannette; Alaabaama yamamoo gassi woronnette Ilob anno’i waato’i beyyo la’umbeeta’nem Iyyanii iyayummaa heemachchi manni ikko’i bikkina igaga Afirriqqi-Am erkaawekkitchcho te’im heemachchi Amerkaawekkitchchi issaa xigoommo. Iyyanni shiinshi maa’idiina fissimminne biinci garaakkoo buxxichcho. Li’umokk shiinsha fissakkam mat las gat beero’nette. Oosoomaninnem axo bajja’oo jabbi amaada macceesimmi qeddi yoomanchi ihummo.

D/R ANDIRWU FOSTE

Sadeenti baxxanchi afeebe’e losummok Alaabaa macceesh qeddi yookee’n losa’n minennette. Buxichchoo heemachcha iha ihiminne losa’n gada’i xuqqi hee’ukko. Geej manchi ihimmi haqaawwi yoobikkina annanni annanni baxo baxummuuyya iixxe’i losa’n mi’n losano losimma asheerummo. Ee diinate (bira) siixxeena amaxxamum baxxuwiinse mat

iiyyiisoo kame’e ushechchi hee’ukko. Dadda’l mixxeechi iheena hiim hiimo dadda’l bax kolleejjanne aagaa losaammo. Qee’l asse’amchi losano losummuuya la’m gaba’l losano guullummisam heer uullaanne luxxi gaba’l kolleejja (ka Unverste’i ihaakko) ihukki Gilawudet kolleejja aagummo. Losanonne qoxxachchi ihum bikkina onti hiinchi losano guullaa digire’e aa’ummok sas hiinchonnet hee’ukko.

Mat Afiriiqqi woronne annanni annanni dee’oom yoo oso losisseena xantam losa’n minneew tomoolam xale’i ihukkisa qananaa’amma lobaka ta kichche’ummo. Lobakata swwaas lasage Afiriiqqi uulla waara macceeshshi qedi yookee’n losa’n mine fooqaa’immi hasisaa yaa muratonne afummo. Igaga gudixxeena gaas Michgaa’n Unveriste’e aagaa losimmina dee’oo’m losaninne masters digire’e aa’ummo.

Gaga gudixxaalasonne Afiriiqqi uulla waara yakummaarem lobakat qolattuwwi gamba’uko. Heemachcha macceesh qediyoohanee ihmiminne asse’ammaano Afiriiqqi uulla asse’lam xaaxxituwu hundim eese taqeebal-to’o. Eelasage mannim ka sawwite uroommisa sogukko. Kak tungiseena Kristi’aan Mishiin Foorz Deef yamoo igaqqan ihaakko xaaxxite uillisaa maaja wixxaa’imminne E.U.X 1956 isawwixxeka beyyo afiseena Afiriiqqi uulla waarumo.

Losixxi Mato

Losisaanchi agannikka la’m baxxancha qananaa’akkoo’n illaage haanaan hincukki aganna kinuwi gaqqi caakkishinne Hinkaa’na laqqakkoda’e moo’isse.

Losixxi lamo

Qanannaaxxisinne awwonoo xa’michchuwwa qanannaaxxi woronne IMS daballeehe.

1. Fooster Andirwu qaramu beyyi hanno?
2. Fooster anni heechchina ihoo siixxo’i mah hee’ukko?
3. Fooster macceeshi qeddi hee’oo’isa issukki jabi maruch?

4. Fooster luxxi gabala losuk losa’n mi’n summi aye yamamoo?
5. Fooster baxukki baxxuwwi maruchcho?
6. Fooster la’m gaba’l losano awwonukkis hinkidet hee’ukko?
7. Fooster luxxi digire’e guleena mee’i hiinchcho massukko?
8. Fooster maasteersa aa’eña losukkok hika’i losa’n shogannette?
9. Fooster Afriiqqi uulla waaronal ki’isansuk luwwi maruchcho?
10. Fooster Afriiqqi uulla waarukkok mee’i haafixxi doolennette?

LOSA’N BAXXANCHI SASO

Losisaanchi D/r Andirwu Foosteka aganna te’im la’m baxxancha qanana’akkam xire ege’lo’nnne moo’lako’uuyya edamchi yoo xa’michchuwa daballehe.

D/r Andirwu Fooster (hanqo’i aganna)

Baxxanchi Lamo

Afriiqqi uullanne gaassaa afum beyyi ga’n eeliinchi aaggi qaranne siid-amta Gaana yamantam ga’n hee’ukko. Mat uunxxax minenne gooto’i minchcho uunxaa tommoolam macceesh qeddi yoo ooso wixxa’aa afriiqqanne luxxan ihaakkoo losa’n mine fooqqa’ummo. Mare’i suume Afriiqqi ullina eebummok anette hee’ummo. Losisimma asheerumokkim anette he’ummo. . Losisimma asheerumokkim anette ihummuyya luxxi losanim mare’i suume hee’ukko. Oosim mare’i suume lossa’a wocimmaa lellimmaa ashetta’a lobakata liramto’o. Anim lobakata liiramummo. Aw-wanaa Nayijeeri’ a yamantam eeliinchi aag kollonne mulli uulla maaraa mulli maacceesh qed yookee’n losa’n mine fooqqa’ummo. Eelasag annanni annanni Afriiqqi uullanne daba’lamumuuya losa’n minneewwa fooqqa’ma asheerummo.

Afriiqqa waroomaare macceeshi queddi yookeeno losisimmina duuha’i makkukkoy hee’ukko. Lobakat manni macceeshi qedi yookeeno duuncha, macceeshi qedi yookeeno losseena xantamoyyoo yamaa ama’namoo

bikkina macceeshi qedi yoo oos abaroos maaxxam hee’lo’o. Losa’n mine aaggona hassam hee’loyyo. Marum ulli hundannem Kido’ne’i sawwite dabareena lobakata yakite issaammo.

Sadennee mat hiinchi woronne tommonee sas uullannee sadii hanaan ihaakko los’n minneewwa fooqaa’imminne lobakat kum macceeshi qedi yoo oosina losano gudda’a siixxitamisa issaammo. An losa’n gada’a qooccummi keen macceeshi qedi yookeen Afriiqqi uulli oosik mat mat keen Ameerika’i Unveriste’i woronne Profeeseelluwwa. Itohphe’en-nem losa’n mine fooqaachchi neyyat yoobikkina E.U.X 1978 waaraa hee’ummo. Mulli Amerika’i uulli manni losa’n mine fooqaalo’i bikkina losa’n mine fooqqaachcha uraa keemaalisa macceeshi qedi yookee’neka onti Itohphe’i ooso Naayijeera’ a massaa amma’nato’i lossamisa issum-mo. Afriiqqannem issum eroom bax awwaado moo’uk unveriste’i lombi doftorooma iina uwrukko. Eebikkina an la’amoommok

D/r Andiriwu Foster yamamchinnette.

Losixxi mato

Losisaanchi awwonoo xuunsam woccuwwa IMS qananaa’akkamaare qanannaaxxisinne hanqika te’im qophpha’n mare’e awwaaxximminne daballehe.

1. D/r Fooster Afriiqqi uulla waarakko’uuya luxxeka mrakko’okka Nayijeera’i hee’ukko?
2. D/r Fooster fooqa’akko’i luxxi losa’n min mishisohanee haraa hee’ukko.
3. D/r Fooster losa’n min asheerukkuuyya losaan xig lamiyyii hanaan hee’ukko.
4. D/r Fooster losaanina uwvakko’i luxxi losan mare’i suume hee’uko.
5. D/r Fooster Gaana’ a marakka’ a lasage Laybeera’ a marakka’ a hee’ukko.
6. D/r Fooster Itohphe’i woronne losa’n mine fooqa’akko’ookko.

7. D/r Fooster Afriiqqi woronne sadii hanaan losa’n mine fooqa’akko’ookko.
8. D/r Fooster Afriiqqi uullanne macceesh qedi yookeenina losisimmi-na duuha’i hundim makki hee’ukko.
9. D/r Fooster Itophphe’i ooso hara’mimmina yakite isakko’oyyo.
10. D/r Fooster kabadem foorinne yoomakke’e.

Losixxi Lamo

Losisaanchi awwonoo xuunsam woca IMS qananaa’akkamaare macceesakka’a bon beyyuwwanne wo’mimmi laboo mare’uwwa laqqakkamlas anga ki’isakka’a moo’issehe.

1. _____ anni shiinshi ma’iddiina hinaanchi hee’ukko.
2. D/r Fooster _____ Ameerkaekkitchcho.
3. D/r Fooster abaroos heemachchaa_____ hee’amukko.
4. D/r Fooster lehakko’ok_____ daafonnette.
5. D/r Fooster hundem Afriiqqi uullanne losa’n mine fooqqaachchi _____ hee’ukko.
6. D/r Fooster issakko’i bax awwaado moo’ukki Unversitte’i _____ Doftorooma uwawakko’o.
7. D/r Fooster onti Itophphe’i ooso_____ masimminne losisakko’ookko.
8. D/r Fooster shole’aalisinne_____ manchi hee’ukkoyyo.
9. Issi heechchi doolenne D/r Fooster _____ losa’n mine fooqa’akko’oko.
10. D/r Fooster ka uulliinse _____ annanni ihako’ok 1987H.D.

LOSA’N BAXXANCHI SOORO

FITO

Losixxi Mato

Lam gaalchchi lambe’enne Toomas Ediiseenekaa D/r Fooster baxo macceeshi qeddi yookeenina lophphook awwaad yookkok hinkannonnet ihukkisa fitammehe. Losisaanchim misha uwakkamo.

Losixxi lamo

Kabad afeebe’e lossakko’oka shooto’i isimminne ki’nuwwi heechqaanqa qarxi beshshuwwina aganna kullehe.

LOSA’N BAXXANCHI LAMO

MAE’UWWA FINTIMMA

Losisaanchchinne maqire ikkaka’a Ka usheexxat woronne losakko’anka won won mare’uwwa finteh.

Kobi’lishshina:

KIGAGA

KIGAGA MARE’E FINTE

A.	Mare’oo’m angi qoocci	----- A
B.	Mare’oom baxamoo beyyi	----- biq hanenne
C.	Mare’oo’m anggi oobbi duuha’i	----- woro’l kollonne
Ch.	Mare’oo’m mik mikaat	----- biirii woro’l kollonnee
D.	Mare’oominne maroo illi caak-kishshii orachchi mik mikaatii	----- lasaqqi kollonne
hixxixxakka’a